

(O. Wetterhoff.)

Kotieläinten Suojelus.

Helsingin Eläinsuojeluyhdistyksen toimittamia kirjoit-
uksia.

Yhteenjovitetut ruotsalaisten, tanskalaiden ja saksalaisten eläinsuojelusta koske-
vien kirjoitusten mukaan, huomioon ottamalla kokemusta omassa maassamme.

Helsingissä 1889.

I.

Ihmisen ei pidä väärin käyttää valtaansa eläinten suhteen.

Meidän aikamme koettaa kaikilla tahoilla poistaa entisten aikojen raakuutta; meidän aikamme koettaa herättää wienoja ja ihmisellisiä tunteita kaikkia kärjiviä kohtaan; meidän aikamme ei hyväksy mitään julmuutta turwattomia kohtaan, ei siis myöskään ihmisen oikeudettomien palvelijoiden eläinten suhteen.

On kyllä totta, että ihminen on pantu luonnon ja eläinten herraksi. Me luemme kuudennen päivän luomis-historiasa, että hänen valtaansa eläinten suhteen on rajaton. Mutta voiko kukaan siltä uskoa, että ihminen on oikeutettu kohtelemaan eläimiä, kuinka ymmärtämättömästi, julmasti ja sydämettömästi tahansa? Jos niin, niin hän ei ole ymmärtänyt minikätkhden ihminen on pantu luontoa hallitsemaan.

Miksi hän siihen pantiin? Koska hän oli varustettuna suuremmilla lahjoilla kuin muut olennot, koska hän luotiin Jumalan kuvaksi. Kuolemattoman henkensä kautta ihminen käsittää Jumalan ja itsensä. Hänellä on ajattelemisen, tahtomisen ja wapaan toiminnan kyky, hän ymmärtää miksi hän on tänne luotu. Omasa tunnossaan hän tuntee Jumalan tuomion ja Jumalan rauhan. Hän woipi elää täällä puutteen ja waiwan alaisena ja kuitenkin warmaan tietää, että hänellä on iankaikkinen autuus päämaalina. Tämä äärettömän suuri etuoikeus muiden Jumalan luomien rinnalla saattaa ihmisen suureen edeswastaukseen niiden suhteen ja ylewyntään tulee hänen osoittaa ei ainoastaan selwällä ja woimakkaalla järjellä, waan myöskin hywällä tahdolla ja wienolla tunnol-

laan. Koska hän on pantu kaikkia olentoja hallitsemaan, tulee hänen niitä kohdella järkevästi ja hyvästi. Ellei hän sitä tee, ei hän enää ole sitä, miksi Jumala on hänet määrännyt, nimittäin: kaikkien eläinten kuningas, vaan sitä, mitä hänen ei pidä oleman, nimittäin hirmuvaltias. Se on huono isä, joka ei saa lapsiaan tottelemaan muilla keinoin kuin mitfalla, ja se on kelwoton eläinten herra, joka ei voi niitä hallita muulla kuin julmuudella.

Dikeutta tulee meidän osoittaa kaikille. Laupeudella tulee meidän kohdella niitä, jotka syöttömästi kärsiwät, etenkin kun ne ovat turwattomia. Tämä laki ei falli mitään poikkeusta; meidän tulee sitä noudattaa sekä ihmisten että eläinten suhteen. Mistäpä syystä olisimme laupioita ainoastaan ihmisiä kohtaan? Onkohan meillä ihmisillä joku erinomainen ansio, jonka nojalla me saattaisimme waatia laupeutta ainoastaan itsellemme? Woipiko kukaan sanoa mistä syystä hän tehtiin ihmiseksi, mistä syystä ei hänestä tullut eläin? Sillä, joka on ihmiseksi päässyt, on äärettömän suuri etuoikeus ja ansaitsematon onni; eikö hän siis ole melwollinen osoittamaan laupeutta niitä kohtaan, joiden osaksi ei tullutkaan tämä onni? Eikö oikeus ja jalous sitä waadi? Ja eikö se ole halpa ja kurja, jota ei oma onni kehoita kiitollisuudesta lieventämään muiden kowaa kohtaloa?

Ei ole mikään rikos niin anteeksiantamaton kuin julmuus. Toisiin rikoksiin woipi ihminen joutua kiusausten kautta, mutta ei tähän. Ei julmuus kuulu meidän miellyttäviin synteihin, mutta sen vastakohta armeliaisuus tuottaa meille todellista nautintoa ja siunausta sekä antajalle että ottajalle. Jumala wihaa julmuutta. Hänen sanansa ilmoittaa meille, että häpeä ja ylenkatse ennemmin tai myöhemmin tulewat kohtaamaan julmuria jo tässäkin maailmassa, ja mikäpä silloin hänen osakseen tulee, kun hän kerran asetetaan rinnatusten uhrinsa kanssa

sen tuomarin eteen, jonka sulasta laupeudesta kaikkien luotujen kahtalo riippuu? Tuomari on kysyvä: oletko sinä osoittanut armeliaisuutta? Parhainkin ihminen voipi tulla pelastetuksi ainoastaan Jumalan laupeuden kautta, eikä hänen oikeutensa kautta. Tahdotko menettää kaiken toivon, kaiken mahdollisuuden tulla armoitetuksi, kun olet julma Jumalan luomia olentoja kohtaan?

Joka paikassa raamatussa näemme warmoja todistuksia siitä rakkaudesta ja huolenpidosta, jota Jumala osoittaa niiden suhteen, joille hän on elämän suomit. Löytyyppä jo Moosoksen laissa kielto kotieläinten rasittamisesta.

Salomon Sananlaskuissa 12: 10 sanotaan: „wanhurskas armahtaa juhtaansa, mutta jumalattoman sydän on halutoin.“ Ja Psalmarissa 147: 9 „Herra, joka eläinten antaa heidän ruokansa ja kaarneen pojille, jotka Häntä awuksensa huutawat.“ Ja Uudessa Testamentissa olemme kaikki lufeneet sen ihanan ja lohduttawan sanoman, ettei warpunenkaan maahan putoa ilman Jumalan tahtoa. Mutta kaikkein täydellisemmin kuwataan tätä rakkautta ja suurta huolenpitoa apostoli Paawalin epistolasssa Roomalaisille 8: 18—23. Hän, joka on selittänyt tuon suuren arwoituksen ruumiin ylösnousemista, on myös ilmoittanut sen salaisuuden, että jokainen luontokappale huokailee ja ikäwöitsee wapautumista niinkuin ihminenkin „toiwossa, että myös itse luontokappale pitää turmeluksen orjuudesta wapaaksi tuleman Jumalan lasten kunnian wapauteen. Sillä me tiedämme, että jokainen luontokappale huokaa ja ahdistetaan aina tähän asti meidän kanssamme.“ Mikä ihmeellinen ja wapauttawa sanoma! Tämä ikäänkuin selittää meille noita raskaita huokauksia, jotka kuuluwat tuulen huminassa sekä eläinten kunnallista, surullista katsetta. Kaikki ikäwöitsee meidän kanssamme uutta taiwasta ja uutta maata. Ei minulla

ainoastaan ole osaa fiinä, waan lukemattomia, Jumalan luomia olennoita wapautetaan siellä turmeluksesta. Ei ainoastaan minun walitukseksi ja huokaukseksi tule siellä muuttumaan riemulauluksi, waan koko muukin luonto saamuttaa iloisen ihanan wapauden.

Ihminen, jonka Jumala pani eläinten herraksi, on oikeutettu käyttämään niitä hyödykseen, jopa ottamaan niiltä hengenkin, kun hän niitä ravinnokseen tarvitsee tai kun hänellä on niistä wahinkoa. Tätä ei tahtone kukaan kieltää, ja me luemmekin sen ensimmäisellä lehdellä luomishistoriasa. Tämän nojalla pitävät muutamat kaiken työn eläinten hyväksi mahdolltomana tai luulewat sen wiewän järjettömyyteen. Joka tahtoo olla todellinen eläinten puolustaja, — sanowat he, — ei saata tappaä yhtäkään eläintä eikä pitää sitä wankeudessa ja pakottaa työhön. Hänen täytyisi esimerkiksi ottaa huostaansa kaikki kurjat wanhat hemoskulut ja syöttää niitä hywisä talleissa kunnes ne kuolewat wanhuudestaan, ja niin edespäin.

Mutta ne, jotka näin puhuwat, eiwät ole waiwanneet itseään asiaa ajattelemalla. Kuolema ei ole oikeastaan mikään paha eläimille, he kyllä pakenewat waistomaisesti suojellaksensa henkeään, mutta he eiwät elä alituisessa kuoleman pelossa, niinkuin ihmiset. Salakka leikkii iloisesti hauin rinnalla, joka sen kohta nielee, ja sama on muiden eläinten laita. Jos nyt ihminen yht'äkkiä ja ilman kipua tappaä jonkun eläimen, niinkuin hän onkin sekä oikeutettu että welwoitettu tekemään, niin on hän sen kautta pelastanut sen waiwaloisemmasta kuolemasta. Jos ihminen kuolee nuorena, sanotaan: sepä oli wahinko, hän olisi woinut tulla täydellisemmäksi ja paremmaksi. Jos eläin kuolee nuorena, ei se ole sen kautta mitään wahinkoa kärsinyt. Eläimen suhteen ei woi olla puhetta mistään kehityksestä, jota ennenaikainen kuolema keskeyttäisi, ja jos kohta sen elämä ei

olekaan kaikkea iloa mailla, niin on siinä kuitenkin kärsimyksiä paljon suuremmissa määräsissä. Kesyttömät eläimet kärsivät nälästä ja janosta, vilusta ja kuumuudesta, taudeista ja vihollisista, ihmisen palveluksessa olevat eläimet kärsivät kovan työstä, huonosta ruoasta, räikkäämisestä ja lyönnistä. Jos joku epäilee että eläimellä monesti on helpoitus kuolemasta, niin miettiköön kumman hän ennemmin itselleen toivoisi: eläimen elämänsä vaikean kuoleman. Päätäminen ei varmaankaan olisi vaikea. Ihminen on sen vuosiksi täydelleen oikeutettu sääliäisesti tappaamaan niitä eläimiä, joita hän ravinnokseen tarvitsee, tai jotka ovat hänelle vahingollisia, mutta juuri siitä syystä ettei hän sen kautta tee niille mitään pahaa.

Sivätkin eläimet sittenkään kärsi mitään vääryyttä, kun ne ovat sidotut ihmisen palvelukseen, jos niitä kohdellaan oikeuden mukaan, eikä niiltä vaadita enemmän työtä kuin että se vastaa sitä ravintoa ja hoitoa, joka niille annetaan. Jumala on niin säästänyt, että ihminen voi täyttää tämän ehdon, kärsimättä mitään vanhinkoa sen hyödyn suhteen, jonka eläinten tulee hänelle tuottaa. Mutta ei sekään aina ole kylliksi että harjoitetaan ainoastaan oikeutta, sillä siitä huolimatta saattaa ihminen olla hyvin sydämetön.

Joka tietää mitä kärsiminen on, hänen täytyy myös sääliä eläimiä eikä vaatia edes kaikkea, mihin hän on oikeutettu semmoisisissa tapauksissa, jolloin tämä olisi armotonta. Ei yhdellekään elävälle olenolle pidä ilman syytä saattaa tuskaa, ja jos semmoiset ovat tarpeen vaatimia, täytyy niitä lieventää niin paljon kuin suinkin on mahdollista. Tällainen menettely ei ole ainoastaan armeliaisuutta, se on myöskin ihmisellisyttä, tämän sanan korkeassa ja todellisessa merkityksessä. Se perustuu siihen, että ihmisen wellollisuudet käsitetään ja

manlaisiksi kaikkia olentoja kohtaan. Ja se, joka käsittää melkollisuutensa näin ylevässä merkityksessä, tahtookin rehellisesti formata eläimille heidän wankeutensa ja työnsä; ei hän myöskään wälinpitämättömästi käy heidän ohitsensa, kun he kärsiwät, jos kohta hän ei olekaan itse syypää heidän kärsimisiinsä. Palweluksessaan olevia eläimiä ei hän liiaaksi rasita eikä rääkkää; hän muistaa aina apostolin sanat: „armatoin tuomio pitää hänen päällensä tuleman, joka ei ole laupiutta tehnyt“.

Sillä se tapa, jolla ihminen hallitsee luontoa, waiikuttaa häneen itseensä. Joka eläimiä suojelee, se hyödyttää ihmistäkin. Tällä lauselmalla on pitse tavallista merkitystä myöskin toinen sywempi. Raikenlainen turwattomien suojeleminen on samassa wälewienkin suojelemista, nimittäin heitä itseänsä vastaan, kiusausta vastaan wäärin käyttämään wälewyyttään. Ja sillä työllä, joka tarkoittaa eläinten parasta, on samassa korkeimpana päämaalina ihmisen jalostuttaminen. Joka rikofellinen teko wahingoittaa ei ainoastaan sitä, joka kärsii, waan myöskin sitä, joka pahan tekee, ja jos kohta edellinen wahinko näyttää suuremmalta, koska se on enemmän silmään pistävä, niin on kuitenkin se wahinko, joka kohtaa itse tekijää vielä suurempi, sillä se on häntä pahentanut. On kyllä tärkeää koettaa poistaa sitä wäärnyttä, minkä eläimet tässä maailmassa kärsiwät, mutta paljon tärkeämpää on koettaa ihmisistä poistaa sitä paaduttamista, joka heissä syntyy eläinten rääkkämisestä. Se waiikuttaa koko heidän elämäänsä, se estää heidät kaikista rakkaudentöistä, se kulkee wanhempien esimerkin kautta sukupolwesta sukupolween ja asettaa heidät ennemmin tai myöhemmin edeswastaukseen sen eteen, joka on kaikkien eläwien tuomari.

II.

Eläinsuojelus-yhdistyksistä.

Monesti kuulee moitittavan kaikkia yhdistyksiä, olkootpa missä tarkoituksessa hyvänsä, ihmisten tai eläinten hyödyksi. Weltto ei mielellään antaudu mihinkään, joka kysyy aikaa ja rahaa. Hän väittää: jokaisen tulee itse tietää melvollisuutensa ja täyttää ne. Tämä on kyllä aivan oikein, mutta niin suurta täydellisyyttä ihmiset eivät vielä ole saavuttaneet. Me olemme vielä heikkoja, epävarmoja ja itsenäisyyttä vailla, ja voidaksemme menestyksellä ajaa hyvää asiaa, tarvitsemme kaiken sen voiman, jonka yksimielisyys ja yhdyshenki antavat.

Yhdistykset ovat sitä paitsi käytännölliseltä kannalta katsoen tärkeitä asioiden selvittämiseksi, joka saavutetaan sen kautta, että useampia mielipiteitä tulee ilmi; asia saa niistä aineellista tukea ja voittaa yleisen mielipiteen, kun niin moni tahtoo sitä kannattaa ja yhteinen edesvastaus ylläpitää.

Mitä eläinsuojelus-yhdistykseen tulee, kuulee väitettävän, että niinkauan kuin ihmisissä on niin paljon kurjuutta, joka olisi autettava, pitäisi antaa eläinten odottaa.

Tähän voimme ainoastaan vastata sen, että siinä tapauksessa ei tulisi koskaan eläinten vuoro, sillä ei kurjuus ihmisissä lakkaa tämän maailman aikana. Ihminen on monesti itse syyppää kärsimisiinsä, kun sitä vastoin eläin kärsii synnättömästi, — seikka joka painaa paljon heitä puolustaesja.

Wielä on eräs näkökohta muistettava. Eläinsuojelus-yhdistyksillä on suuri merkitys ihmisen oman jalostuttamisen ja siiveellisen parantamisen suhteen. Työ hyvää ja jaloa tarkoitusta warten puhdistaa ja wanhvistaa ihmistä, tuottamalla hänelle hyvän omantunnon todistuksen. Joka turvattomia

eläimiä säälii, hän myös warmaan säälii wertaisiansa, kun sitä vastoin se, joka ei kammo eläintä rääkätä, tuskin enemmän säälii ihmistäkään.

Olemme sentähden oikeutetut pitämään yhä enenewää intoa eläinten suojelemiseen eräänä aikakautenime kauniimpana ilmiönä. Eläinsuojelus-yhdistysten nopea leweäminen, se harvastus, mikä kaikilla niille ojitetaan, todistaa, että se raakuuden ja julmuuden jäännös, joka tähän saakka rankaisematta on wallinnut luontokappaleiden juhteen, on poistumaisillaan ja että kristinopin ylewä käsky kohdella kaikkia rakkautella on alkanut juurtua ihmisten sydämiin. Mutta epäilemättä on vielä olemassa monta epäkohtaa ihmisten ja eläinten välisessä juhteessa ja että eläinsuojelus-yhdistyksillä on laimea, meidän maassa melkein raiwaamaton ala toimillensa. Tässä sopii mainita raamatun kaikkiin tilaisuuksiin sopiwa käsky: „Sillä joka taitaa hyvää tehdä ja ei tee, niin se on hänelle synniksi“. Ja olijhan tässä jokainen tilaisuudessa tekemään hyvää, kantamaan kortensa siihen suureen laupeustyöhön, johon meitä welwoittaa wuosituhansien ilmeiset wääräydet, nimittäin tyhön eläinten suojelemiseksi.

Eräissä suurissa kulttuurimaisissa on eläinsuojelus jo aikoja jitten saanut niin paljon puolustajia ja sen kautta niin lewinnyt, että se on suuressa määrässä waikeuttanut kansojen henkiseen kehitykseen.

Englannissa perustettiin ensimmäinen eläinsuojelus-yhdistys w. 1824. Sen täytyi alussa taistella wanhoja ennakkoluuloja vastaan, koko niiden itsepintaisuudessa, rahanpuutetta sekä kaikkia niitä waikeuksia vastaan, joita uuden perusaatteen täytyy murtaa. Mutta tässä yhdistyksessä oli elinwoimaa, se tiesi tarkoitusperänsä oikeutetuksi, ja nyt sillä on satojatuhansi-

jäseniä. Englannin kuningatar on sen etupäässä, ja sen vuotuiset tulot nousevat 300,000 markkaan.

Amerikassa, jossa kaikki tehdään suuressa määrässä, palkkaavat eläinsuojelus-yhdistykset oman monilukuisen polisin, joka walwoo lakien noudattamista tässä suhteessa. Monessa paikoin on tältä tarkoitusta warten perustettu erityisiä naisyhdistyksiä, sillä pitäisihän turwattomien suojeleminen olla joka naiselle sydämen asia ja kuuluu suureksi osaksi aivan luonnollisesti hänen waiikutuspiiriinsä.

Raapurimaisiammekin, Ruotissa, Norjassa ja Tanskassa, työskentelee samanlaisia yhdistyksiä innolla ja menestyskellä, ja he ovat olleet valmiit ojentamaan meille auttawan käden meren ylitse tukeaksensa meidän ensimmäistä heikkoa ja wailinaista työtä samaan suuntaan.

Helsingin Eläinsuojelus-Yhdistys perustettiin w. 1874. Painatamme tähän sen sääntöjen yhdeksän ensimmäistä tärkeintä pykälää, jotka, jos eiwät juuri ole mallikelpoisiakaan, kuitenkkin voivat olla ohjeena samanlaisten yhdistysten perustamisessa maassamme:

§ 1. Yhdistyksen tarkoituksena on kaikenlaisen eläinrääkkämisen wastustaminen ja erittäinkin tahtoo se waiikuttaa siihen suuntaan, että kotieläimiä säälillä kohdeltaisiin.

Eläinrääkkämisenä pidetään:

- a) kaikenlainen liiallinen rasittaminen;
- b) kaikenlainen rääkkäminen, joko lyömisellä, näljällä ja janolla tai jollakin muulla ilkeyden tai kewytnielisyyden waiikuttamalla julmuudella, sekä
- c) eläimen tappamista tawalla, joka tuottaa sille tarpeetomia kärsimisiä.

§ 2. Yhdistyksen määränä on pääasiallisesti työskennellä Helsingin kaupungissa sillä edellytyksellä, että sen muu-

alla asuvat jäsenet itsekukin paikkafunnallansa tulewat waikut-
tamaan samaan suuntaan.

§ 3. Yhdistyksen jäsen on welvollinen woimiansa mu-
kaan edistämään sen tarfoitusta:

a) oman esimerkin kautta, sekä neuvoja, lehoituksia tai
waroituksia antamalla;

b) tarfoituksen mukaisien kirjoitukfien lewittamisellä;

c) tietojen antamalla yhdistyksen toimikunnalle paikkafun-
nallifista oloista ja tawoista, jotka woivat waikuttaa eläimien
kohtelemiseen;

d) semmoisesta eläinrääkkäämisestä, joka on woimassa
olewan lain rikkomista, joko itse nostaa karnetta tai ilmoittaa
asian asianomaiselle poliisille tai yhdistyksen toimikunnalle käsi-
teltäväksi; sekä

e) yleensä edistämällä yhdistyksen harrastuksia.

§ 4. Jokainen hywämaineinen kansalainen on oikeutettu
yhdistyksen jäseneksi pääsemään ja semmoisena welvollinen
wuotuisesti maksamaan yhdistyksen rahastoon nainen 2 ja mies
4 m:kaa. Wapaehtoisia lahjoja vastaan-otetaan kiitollisuudella.
Se, joka kerrassaan maksaa, nainen 20 ja mies 40 m:kaa, on
wastaisuudessa wapautettu jäsenmaksusta.

Warattomia henkilöitä, jotka ovat edistäneet yhdistyksen
harrastuksia ja woivat olla yhdistykselle suureksi hyödyksi, on
toimikunta oikeutettu yhdistykseen ottamaan maksamattomina
jäseninä.

§ 5. Jäsen, joka näitä sääntöjä rikko tai kolmena wuo-
tena on laiminlyönyt jäsenmaksunsa suorittamisen, erotetaan
yhdistyksestä.

§ 6. Yhdistyksen asioista pitää huolen kuusijäseninen
toimikunta ja kolme lisjäsentä. Tämän toimikunnan, joka
keskuudessaan walitsee puheenjohtajan, sihterin ja rahastonhoi-

tajan, valitsee yhdistys kolmeksi vuodeksi siten, että vuosittain kaksi jäsentä ja yksi lisäjäsän eroaa, ensimmäisenä kahdena vuotena arvan kautta, sittemmin vuoroon. Eroava jäsen tai lisäjäsän voi tulla uudestaan valituksi.

§ 7. Toimikunta kokoontuu kerran kuukaudessa ja on päätöswaltainen puheenjohtajan tai hänen sijaisensa ja kahden jäsenen koossa ollessa. Kokouksissa pidetään pöytäkirjaa ja päätökset ratkaistaan äänien enemmistöllä; jos äänet ovat tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

§ 8. Paikkakunnan asianomaisilta wirtamiehiltä tulee toimikunnan pyytää semmoisia toimia ja asetuksia, jotka edistävät yhdistyksen tarkoituspää.

§ 9. Woidaksensa tehokkaammin walwoa eläinrääkkäämistä wasten säädettyjen lakien ja asetuksien noudattamista, tulee toimikunnan, warojen mukaan, käyttää yhdistyksen puolesta suurempia tai vähempiä summia palkinnoiksi, osaksi poliisille, osaksi muille, jotka lailliseen edeswastaukseen ovat saataneet jonkun tai joitakuita, jotka ovat olleet syyllisiä yllämainituihin rikoksiin.

Toimikuntaan kuuluu alkaen viime vuosikokouksesta, toukokuun 30 päivänä 1886, seuraawat henkilöt: Waltioneuvos Z. Topelius puheenjohtajana; hovineuvos A. Kiseleff, insinööri R. Hindström, läänin-eläinlääkäri G. Lundgren, ravintolantalonpitäjä G. Blomquist ja Helsingin työ- ja köyhäinkodin johtaja C. E. Degerholm, wimemainittu sihterinä ja rahastonhoitajana.

Kirjeitä ja ilmoituksia woipi lähettää osoitteella: Eläin-
suojelus-yhdistys Helsingissä.

Tässä yhdistyksessä työskentelee miehiä ja naisia käsi kädessä, wimemainittuja on kuitenkin vielä sangen vähän. Tahdomme sentähden lämpimästi kehoittaa Suomen naisia, että

kun puolestaan ryhtyisivät tähän työhön, joka erittäin soveltuu naisille. Sillä tässä tarjoutuu hänelle laava ala vaikuttaa hyvää kodissa ja kodin ulkopuolellakin. Hänen vaikutuksensa voi tässä olla erittäin tärkeä. Suomautamme ensiksi niistä monista tilaisuuksista, jolloin talon emäntä voi levittää parempia käsityksiä ihmisen melvollisuuksista eläimiä kohtaan. Hän woipi sekä kodissaan palvelijoiden suhteen pitää huolta siitä, että kotieläimiä kohdellaan järkewästi ja säällillä, että myöskin kaikissa niissä, joiden kautta hän hankkii ravintoa eläinkunnasta, koettaa herättää sitä armeliaisuutta, jota olemme melvolliset osoittamaan noille kärsiwällisille ja wälttämättömän tarpeellisille palvelijoillemme.

Utinä ja kaswattajana tulee naisen vaikutus olemaan vielä suuremmasta merkityksestä. Hän woipi jo lasten pieninä ollessa opettaa heitä eläimiä säälimään ja rakastamaan, antaa heille tietoja niiden elämäntawoista ja tarpeista ja siten jo aikaisin herättää lapsessa myötätuntoisuutta sekä ihmisiä ja inhimillisiä oloja että myöskin kaikkia Jumalan luomia kohtaan.

Toiwomme wakawasti, että Suomen naiset tulewat noudatamaan monen muun maan jalon naisen esimerkkiä. Ja olimmepa miehiä tai naisia, miksiä meidän pitäisi jäädä takapajulle muista kansoista rakkaudessa, armeliaisuudessa ja hywydessä heikkoja ja turwattomia kohtaan? Eläimet eiwät voi itse puhua puolestaan, puhukaamme siis me! Ja Hän, joka rakkaudella katsoo halwimpienkin luomiensa puoleen, kaikkien joille Hän elämän on suonut, on siunaawa työmme ja antawa niiden siementen, joita heikkoudessa kylwetään, woinallisina kasmaa.

III.

Kotieläinten hoidosta.

1. Hewosesta.

Kuinka monesti tehdään wääräyttä eläimille ymmärtämätömyydestä, kewytnuolishydestä tai ilfendestä, ja useimmiten niille, joiden palvelusta ensin tarwitsemme, nimittäin kotieläimille.

Tosiaanfin, jos kaikki ne haikeat walitukset, jotka eläinten nyt täytyy sulkea itseensä, äkkiä pääsivät ääneen, woittaisivat ne myrskyn ja ukkosen julinan. Jos kaikki ne kiroomiset käwisivät toteen, jotka tulwaawat isäntien huulilta, kotieläinten ahkerasti ja nöyrästi työtä tehdessä, niin weisivät ne sekä isännän että eläimet kadotukseen.

Jos meidän paras ja uskollisin palvelijamme, hewonen, woisi puhua, mitä hirweitä asioita saattaisi se kertoa kärsimistä, joita sille on valmistettu ilman pakkoa ja ilman syytä. Ihmiset ovat monesti julmemmat kuin luontokappaleet. Sillä mikä woipi olla ihmiselle enemmän arwoa alentawaa kuin fiduttaa äänettömiä, kärsiwällisiä ja uskollisia olentoja, jotka, niinkuin esimerkiksi hewonen, tekewät parastansa tyydyttääksensä meitä ja joita paitse me tuskin tulisimme toimeen. Jos hewonen woisi puhua, sanoisi hän niinkuin Bileamin aasi: mitä olen sinulle tehnyt, koska lyöt minua niin usein ja niin kowasti? Enkö ole sinua uskollisesti palwellut monta vuotta? Enkö ole kärsiwällisesti kantanut raskaita taakkoja, tehnyt kowia päiwätöitä ja kärsinyt ruoskimistasi? En ole woinut sinulle sanoa, että tein parastani, mutta olisihan sinun pitänyt se ymmärtää.

Syynöys waiikuttaa hewoseen paljon tehokkaammin kuin ko-

muus. Hewanen on niin miikas ja hywäoppinen eläin, että se pian ajajan äänestä tai ohjakkien liikuttamisesta ymmärtää mitä häneltä waaditaan. Ohjakkista repiminen, lyönti ja wihanpuuskat wiewät siltä hywän tahdon ja suututtawat sitä samassa kun ne wahingoittawat sitä ruumiillisesti. Minkätähden muutamats hewoset owat niin äksyjä ja pahankurijia? Ei ne semmoisina synny. Hewosen luonto on wilkas, tulinen, mutta samassa hywin taipuainen ja se woipi osoittaa suurta rakkautta ja uskollisuutta sitä isäntää tai palvelijaa kohtaan, joka sitä hywästi hoitaa. Mutta moni hewonen menee pilalle jo aiwan nuorena, kun sitä ra'asti ja tuhvasti kohdellaan. Kun hewonen juoksee niin sukkelaan kuin waan jaksaa, palkitaan häntä monesti piiskan läimäyksellä, joka wie häneltä rohkeuden ja samassa woiman. Kun hän on seisonut wähän aikaa ja häntä tahdotaan taas panna liikkeelle, annetaan hänelle jälleen odottamaton sukkaus selkään. Hän syöksee silloin äkkiä eteenpäin, mutta pakotetaan taaskin pysähtymään. Ja mitä sanoisimme tuosta alituisesta kiskomisesta ja repimisestä ohjakkilla, joka jäyhkistyttää wiveimmänsin hewosen, waikkapa ei niinkään käwisi, että häneltä lähtee kieli suusta, joka myöskin on tapahnut.

Ei woi ajatella mitään surkeampaa kuin tuommoisen uskollinen ja kärsiwällinen eläin, joka on joutunut ilkeän tai juopuneen miehen waltaan. Siihen hän puskee kaiken wihansa ja kiukkunsa. Semmoinen mies on paljon kurjempi sitä luontokappaletta, jonka herrana hän on*).

*) Eräs ylhäinen englantilainen rantaissi kerran aikalailla erästä tuommoista hewosräätäkkää. Hän näki eräänä päiwänä erään miehen ruostiwän ja räätäkwän kurjaa hewostaan. — Sitä lyökö hewosta, — janoi herra. — Mitä se teihin koskee, — wastasi mies, enkö minä omalle hewoselleni saa tehdä mitä tahdon? — Kyllä, kyllä, — janoi englantilainen. — Saanhan minäkin tepilläni tehdä mitä tahdon. — Ja samassa antoi hän miehelle aika löylytyksen.

Jokaisen kunnan isännän ja emännän velvollisuus on katsoa, minnoisille ihmisille he uskovat kotieläimensä hoidon. Rajua ja kiivasluontoista palvelijaa ei pitäisi koskaan päästää eläinten pariin; muuten saapi pian huomata kuinka ne ikävystyvät ja pilaantuvat hänen käsissään.

Meidän tarkoituksena ei ole tässä antaa käytännöllisiä neuvoja hevosen kasvattamisesta ja hoidosta. Joka tahtoo oikein hyviä ja hyödyllisiä neuvoja kotieläimien hoidosta, tilatsoon ruotsalaisen sanomalehden „Djurwännen“, (Eläinten Ystävä) joka ilmestyy Tukholmassa ja maksaa Suomessa ainoastaan 3 m:kaa 30 penniä vuodessa. Tätä lehteä on ruotsalainen eläinsuojelusyhdistys jo kymmenen vuotta toimittanut ja se sisältää runsaasti sekä hyödyttävää että huvittavaa lufemista.

Emme myöskään aio puhua noista harvinaisista kallisarvoisista juoksujoista, joita hoidetaan rikkaiden omistajien komeissa talleissa ja kilpajuoksuissa saavat suuria palkintoja. Me tahdomme puhua noiden hyödyllisien waikka halpojen työhevosten puolesta, joita monesti niin häpeällisesti kohdellaan ja huomauttaa muutamista niistä epäkohdista, joiden alaisina ne ovat ihmistä palvellessaan, monesti, 30 vuotta.

Hewonen wäsyyy pitkällisestä seisomisesta yhtä hyvin kuin alituisesta ajamisesta. Hänen pilttunsa pitää sentähden olla niin tilawa, että hänen hyvästi sopii ruweta pitkälleen yöllä. Sen tulee olla warustettuna puhtailta oljilla, tai wielä parempi jos on sahajauhoja alla ja olkia päällä. Ellei hewonen tahdokaan pitkälleen ruweta, waan nuffuu seisooallaan, on se

Ei aina sowi rangaista näin suoraa päätä, waikka moni sitä hywinkein ansaitsi. Mutta jos niillä, jotka näkewät eläimiä rääkättävän, olisi wähän enemmän rohkeutta ja jos wähemmin ajattelisiwat omaa waiwaansa, woisiwat he helposti saattaa syylliset lailliseen edeswastaukseen.

varma merkki siitä, että hän tulee huonosta tallista, josja hänen on ollut paha maata ja vaikea jälleen nousta.

Kun hevonen kompastuu ja kaatuu liukkaassa paikassa, koettaa moni ajaja ainoastaan lyönnillä ja potkauksilla saattaa sitä nousemaan. Hevonen tekee turhia ponnistuksia ja lankeaa kerta toisensa perästä uudelleen, jos se ei ole niin hyvästi kengitetty, että sen kaviot pystyvät maahan, joka kuitenkin harvoin onnistuu, kun aijat ja filat sitä painavat. Väsyneenä ja alakuloisena turhista ponnistuksistaan jääpi hevonen nyt siihen, eikä näy enää huolivan vaikka häntä kuinka lyötäisiin. Mutta monasti tapahtuu että hevoselta, kun hän turhaan koettaa nousta, katkeaa jalka tai että hän muuten jotensin vahingoittuu, ja tämä on rangaistus omistajalle hänen järjettömästä käytöksestään. Siinä ei olisi kuitenkaan muuta tarvittu, kuin hiukan kärjivällisyyttä ja auttavaisuutta. Eläimelle pitää puhua rauhottavaisesti ja ystävällisesti, että se pysyy liikkumatta kunnes se saadaan päästetyksi aisoista ja häätätilassa myöskin filoista. Kun hevonen tuntee itsensä vapaaksi, nousee se tavallisesti itsestään, mutta jos tahdotaan sitä auttaa, niin ei pidä tarttua suitsiin ja vetää niistä, sillä siten ainoastaan estetään hevosta, joka aina noustessa ensin ojentaa päätään ja laulaansa. Samassa, kun hevonen koettaa nousta, pitää tarttua sen hännän juureen ja nostaa siitä. Siitä saapi hevonen tehokasta apua, vaan ei siitä jos pään puolesta vetää.

Työhevosten suojelemiseksi niitä nykyisiä ja hytkäyksiä vastaan, joita ne saavat kärsiä lyntäessä tai vetäessä raskaita kuormia kuoppaisilla teillä, on keksitty niinkutsutuita hevos-suojia. Ne tehdään lujista teräsponnistimista, jotka pannaan kiinni aisoihin, siinä kohdassa, jossa nämä selkävyöllä ovat liitetyt länkeihin. Näihin ponnistimiin sattuvat nyt ne hyt-

käykset, jotka muuten olisivat kohdanneet hevosta. J. T. B Sidenin Ruotsissa keksimiä hevos-suojia on monta kertaa koe- tettu, muun muassa Helsingin kengityskoulussa, ja huomattu erinomaisen käytännöllisiksi. Ne säästävät samassa hevosta tarpeettomasta waiwaamisesta, sekä kärryjä, siloja, jopa tietä- kin, siten, että ne vastaanottawat ja lieventävät noita wa- hingollisia hyökkäyksiä. Näitä käytettäissä jaksaa hevonen kau- emmin työtä tehdä. Tätä konetta voidaan saada tehtailija G. Spennertin kautta Helsingissä. Tavallisia työsiloja warten maksaa se noin 18 m:kaa.

Ei mikään hyväsydäminen ja oikeutta harrastawa omis- taja voi erota vanhasta hevosesta, joka on kunnottomaksi ku- lumut hänen palveluksessaan. Kun ei sitä enää voi käyttää edes helpompaankaan työhön, welvoittaa kiitollisuus uskollis-esta palveluksesta omistajan walmistamaan hänelle hel- poimman kuoleman. Mitä se merkitsee jos hänelle siten tulee muutaman markan tappio, werraten niihin omantunnon wai- woihin, joita hänen täytyisi tuntea, jos tapaisi entijän palveli- jansa nälkäisenä ja kidutettuna tai jospa hänen waan täytyisi luulla että sitä pahasti pidetään.

Hevonen tapetaan helpommiten seuraawalla tawalla: pysy- ladataan isoilla hauleilla tai kuulalla ja tähdätään siihen koh- taan hevoseseen, joka löydetään siten, että ajatellaan kahta wii- waa wedettyinä filmäloukkojen sijäpuolesta wastakkaisen korwa- aukon alimpaan reunaan. Siihen pillkuun, jossa nämä wii- wat yhtywät, täytyy kuolettawan laukausten sattua. Jos he- wonen on haavoitettu ja on mahaawassa asemassa, pannaan pysyyn suu aiwan korwan taakse ja tähdätään eteenpäin ja alaspäin.

Meillä ei käytetä hevosien lihaa ihmisten ravintona, mutta se on hywin terveellinen ruoka sioille ja kanoille. Sa tiedäm-

mehän että nuodasta nahkurin valmistamana tulee hyvää ja kallisarvoista nahkaa. Eräissä paikoissa Suomessa, nimittäin Wiipurin läänissä, kuuluvat muutamat vielä hirveällä tavalla kohtelevan wanhoja hewosiin. Nämä wiedään metsään, sidotaan johonkin puuhun kiinni ja jätetään siihen nälkään kuolemaan. Ei voi ajatella mitään julmempaa ja ilkeämpää kuin tuommoisen tapa kohdella elävää, tuntevaa olentoa, ja etenkin semmoista, joka kaiken ikänsä on ihmistä palvellut. Tämöisten eläinten kuulumattomat walitukset ja huokaukset wetävät wanhurskaan Jumalan tuomion kaikkien meidän ylitsemme.

Jos tuli pääsee talliin tai nawettaan ja elukoita vielä woisi pelastaa, niin on suuri waikeus siinä miten saada niitä lähtemään ulos. Peljäten tulta ja sawua, hurjistuwat ne näet siihen määrään, että, waikka ne irti päästetään, on melkein mahdotonta saada niitä ulos ajetuksi. Mitä hewosiin tulee niin on huomattu parhaammaksi, että niitä irti päästäessä pannaan niille filat. Silloin menewät ne wanhan tawan mukaan itse owesta ulos.

Tallissa pitää aina olla useampia owia ja wettä lähellä. Pienempi tulipalo, joka on syntynyt kaatuneen lyhdyn tai huolimattomuuden kautta, voi tulla sammutetuksi, jos waan saadaan kowollinen wettä alussa, ennenkuin tuli on päässyt lewiämään ja tuhoja tekemään. Tupakanpoltto olisi kerrassaan kiellettävä tallissa ja nawetoissa.

Eräissä englantilaisissa herraskartanon tallissa oli seuraawa isoilla kirjaimilla painettu kirjoitus pantu seinään:

Mlämäessä — elä mua lyö!

Mlämäessä — elä kiirehdä!

Tasaisella tiellä — elä säästä!

Heiniä ja kauroja — elä multa kiellä!

Pesemistä ja harjaamista — elä unhota!

Pehmeä ja kuiva vuode — muista mulle antaa!

Wäsyneenä tai hiostuneena — elä mua jätä!

Sairaana tai wiluisena — elä mua unhota!

Dhjakfilla ja suitsilla — elä mua rewi.

Wihoisjafi — elä mua lyö!

2. Nawetassa.

Raikkina aikoina ovat raawaseläimet olleet ihmisen hyödyllisimpiä palvelijoita. Ne antawat meille paraimman ravintomme: maidon, woin, lihan, joista pitää sekä rikas että köyhä. Mutta kuinka palkitsemme me näitä nelijalkaisia ystäviämme? Me pidämme niitä tuhmina ja halpoina, ja waikka meillä on niistä jokapäiwäistä hyötyä, teemme me monesti niiden elämän surkeaksi ja niiden kuoleman kowaksi.

Mitä voisimme siis tehdä helpoittaaksemme sitä wankeutta, jota niiden täytyy meidän palvelukseksamme kärsiä?

Syntymisestä alkaen saawat ne kärsiä. Bienen wafikat riistetään emiltään ja juotetaan kiulusta. Tämä on kyllä ikäwää, mutta sitä ei juuri woi wälttää. Mutta mikä ehdottomasti on wältettävä on se huolimaton ja järjetön tapa, jolla wafikoita kaswatetaan ja joka tekee sen, että kuolewaisuus niiden joukossa on niin suuri. Luustomaito on aina annettava wafikoille ja sitä pitää niille juottaa wähisjä erin monta kertaa päiwässä. Luonto on määrännyt raawaseläinten imettämisaajan neljäksi kuukaudeksi. Englannissa, jossa kotieläimiä niin hywästi hoidetaan ja josta paraimmat rotueläimet lähetetään ympäri koko maailman, pidennetään tätä aikaa aina wuodeksi jaakka. Jos wertaa englantilaisia nuoria nautoja meidän kotona kaswatettuihin, ei woi epäilläkään kumpiko kaswatustapa on parempi.

Koko kasvinaitana pitää wafikan olla tilaisuudessa wa-
paasti liikkumaan karjassa, ja on se joka päivä ulos las-
kettava raittiiseen ilmaan. Sama on juottowafikkojenkin laita.
Se on suuri erehdys jos joku luulee, että ne paremmin lihovat,
kun ne yhä waan pidetään ahtaissa karjainoissa, joissa eivät
voi liikkua. Raittiista ilmasta ja liikunnosta saavat ne hyvän
ruokahalun, ja se kai on tarkoitus. Ei ole mitään niin ter-
weellistä nuorille naudoille, kuin raitis ulkoilma. Ja kun ne
owat oikein terveitä ja hyvässä woimassa, tulee niiden karwa
kauniiksi ja loistavaksi, liikkeet owat iloisia, ja ruokahalu on
niin hyvä, että ne syöwät mitä niille waan antaa. Sitä
paitse on hyvin sopiwa, eläinten ulkona ollessa, puhdistaa
karjainat ja pilttuut.

Sillä puhtaus nawetasssa on erinomaisen tärkeä asia sekä
eläinten että ihmisten wooksi. Ei mitään ravintoaine niin
pian ota pahaa makua ympäröiwästä ilmasta, kuin maito.
Ahtaassa, huonosti tuuleutetussa nawetasssa, josta lanta waan
huolimattomasti pois heitetään tai jossa pahentuneita ravinto-
aineita eläimille tarjotaan, tulee maito aivan warmaan pahan-
hajuisiksi ja pahanmakuisiksi. Puhumattakaan siitä li'asta, joka
voi tulla maitoon jos ilmassa lentelee pölyä ja likaisia rikkoja.
Kesällä laitumella sattuu monesti että kärpäset niin wai-
waawat lehmiiä, että nämä alkawat kitua ja herkeäwät lypsä-
mästä. Tämän pahan poistamiseksi on Saksanmaalla keksitty
eräs keino, jota on käytetty suurisfakin karjoissa: joka lehmälle
laitetaan nimittäin säkkipankaasta peite, joka tarkkaan sidotaan
kiinni watsan alle. Jos sitä paitse tätä peitettä kastellaan sem-
moisessa nesteessä, esim. terwa tai karboolivedessä, jonka hajua
hyönteiset eivät kärsi, niin saawat lehmäparat olla niiltä rauhassa.
Tunnotas ja oikeutta harrastawa isäntä ei pidä koskaan
enemmän eläimiä, kuin että hän saa ne hyvästi ruokituiksi.

Nälällä pidetyitä elukoita on surfea katsella ja ovat ne omistajalleen häpeäksi, waan ei suinkaan hyödyksi. Tämä on myöskin muistettava lampaiden suhteen, joiden meillä luullaan elävän tyhjistä. Maalla näkee monesti fewäällä surfean näköisiä lehmii ja lampaita, jotka ovat nälkään nääntymäisillään ja tuskin enää pystyissä pysyvät, kurjia, karwattomia olentoja, joiden paljas näkö jo kertoo niiden omistajain ymmärtämättömyydestä ja lowasta sydämnestä.

Lampaat pidetään monesti koko pitkän talwen pimeässä karfinassa, jonka wuoksi ne fewäällä ulos laskettaessa ovat sokeita ja kulkewat hoiperellen, näyttäen sekä surfeilta että hullunkurisilta. Tämä on suuri wääritys ja synty näitä hiljaisia ja hyödyllisiä eläimiä kohtaan. Moni arwelee ettei ollenkaan kannata pitää lampaita. Tästä emme tahdo wäittää. Mutta jos joku ferran pitää lampaita, on hän myös welwollinen antamaan niille mitä ne tarwitsewat: kuiwan, waloisan ja kookkaan asunnon sekä riittävästi rawintoa. Siksi sopiwat hienot heinät ja kuiwat lehdet. Jos ainoastaan lehdillä syötetään, niin kärsiwät lampaat nälkää ja waukuttaa se sen, että lampaat laihtuwat siihen määrään ettei niissä ole kuin luu ja nahka sekä myöskin että willa lähtee. Sillä jota huonommin lam-masta syötetään, sitä hienommaksi ja huonommaksi käypi kaswawa willa ja lähtee wihdoin takkuina, niin että lampaalle jää waan karfea ja lyhyt willa päähän ja jalkoihin. Kesälaitumiksi lampaille sopiwat paraiten kuiwat mäkirinteet, joissa kaswaa lyhyt hieno ruoho. Kummastuttawaa on nähdä kuinka lampaat woiwat pysyä lihawina kiviäillä laitumilla käydessään, joilta ei luulisi niiden juuri mitään löytävän. Mutta suopeväistä maata ne eiwät moi kärsiä; siitä tulee niille tauteja, jotka woiwat häwittää koko lauman.

Kääntykäämme myöskin hetkeksi sikoläätin syyttömästi

ylenkatsottujen asukasten puoleen. Nefin tarwitzewat että niistä pidetään huolta ja hyvästi kohdellaan woidaksensa täyttää mitä niiltä waaditaan, nimittäin hyötymistä. Sika ei ole ollenkaan luonnoltaan lifaisempi kuin muutkaan eläimet: paha siwo sikoläätisä tulee ainoastaan siitä että sialle syötetään kaikenlaisia ruo'anjäännöksiä ja roskaa. Jos sialle hankitaan kuiva olkiwuode ja pannaan wähän korkeammalle kuin laattia, niin saadaan nähdä, että elukka koettaa olla tätä wuodettaan lifaamatta. Kesäaikana pitää sioilla olla eri aitaus sikoläätin ympärillä ja erittäin hywä olisi jos aitaukseen johdettaisiin wesiä, mutta ellei tällöisesä pihassa wettä ole, pitää toisinaan pestä ja harjata siat.

Ei pidä koskaan antaa sioille enemmän kuin minkä ne ferrassaan syöwät sillä jos ruoka-aineet happanewat tai pahenewat, woivat siat niistä tulla kipeiksi.*) Tästä ehkä monikin kummastuu, sillä ylipäänsä luullaan sian juuri pitävän pahentuneesta ruoasta ja kaikenlaisesta liasta. Mutta tämä on suuri erehdys.

Myöskään ei pidä äkkiä ruweta sikaa wahvasti syöttämään, wähää ennen kun sitä aiotaan tappa. On, näet, sattunut, että siat kuolewat, kun eiwät jaksu kaikkia raskaita ruwinto-aineita sulattaa, niinkuin esimerkiksi potaatteja ja muuta semmoista. Sikojä pitää koko niiden lyhyenä elinaikana, joka tavallisesti kestääkin waan puolitoista wuotta, syöttää tasaisesti ja runsaasti puhtaassa asunnossa. Silloin ne hyöstywät ja palkitsewat runsaasti kuolemansa jälkeen sen waiwan, jonka ihminen on nähnyt niitä hoitaessa.

Se luonnoton menettely, jonka kautta suurelle osalle meidän kotieläimille tehdään siittäminen mahdottomaksi, tulee vielä julmemmaksi sen tawan kautta, jolla se monesti toimitetaan.

*) On myöskin katsottawa, että sioilla on aina juomawettä, sillä usein ne juuri janosta huutawat ja winkuwat.

Tahtoisimme kiinnittää kaikkien isäntien ja emäntien huomion tähän. Tuommoiset maalla kuljeksivat niin kutsutut salvajat tai kuoharit ovat joko aivan wältettävät, tai ainakin heidän työnsä huolellisesti tarkastettava. Sillä kuinka usein tapahuuukaan, että nuori ja woimakas eläin tuommoisen leikkaamisen jälkeen ei enää koskaan parane, waan sairastuu ja fituu, joten se wihdoin täytyy tappa. Me emme ole mitenkään oikeutettuja ajallisen ja itsekkäisen etumme tähden saattamaan eläimille kärsimisiä, joita woisimme niiltä] säästää. Ellei eläimen omistaja ole tilaisuudessa kääntymään eläinlääkäriin tai jonkun muun täydellisesti luotettawan henkilön puoleen, on parempi jättää koko asia fikseen. Tämä koskee warsinakin orjia, joiden koko tulewaisuus on tästä riippuwa.

Toisinaan on sanomalehdissä ollut kertomuksia hirwittäwästä julmuudesta, jolla on toisten eläimiä kohdeltu, joihin syy on ollut wiha ja kostonhimo. Sehmiä on löydetty werisinä, kuoliaiksi pistettyinä nawetoissa, hewoisiin on hyökätty laituilla tai talleissa, niitä on lyöty kirweellä jalkaan tai weiksellä leikeltty. Kokonaisia talleja ja nawetoita on tuleen sytytetty. Miksi sanoisimmekaan semmoisia tunteita, jotka saattawat ihmistä hyökkäämään wiattomiin eläimiin wihasta niiden omistajaan? Semmoiset teot ovat kurjat ja konnamaiset. Pahantekijä ei tohdi itse käydä wastustajansa kimppuun ja osoittaa sen wuoksi hänen wiattomille eläimilleen semmoista julmuutta, jota ei luulisi mahdolliseksi kristitylle ihmiselle. Meidän lakimme rankaiseekin tällaisista rikosta ankarasti. Mutta meidän jokaisen welwollisuus on koettaa yhä ennemmän lewittää kristillisyyden oppia oikeudesta ja armeliaisuudesta niin ihmisiä kuin eläimiäkin kohtaan, tätä oppia, joka yksin woipi walistaa ja tainuttaa raa'an paatuneen ihmisfydämmen.

Sä johda poisas huomioon
 Gläinten tuskan tunto,
 Ja ett' on häijy, tunnoton
 Ken kiusaa turvatonta;
 Waan kunnon mies on ainiaan
 Heikkoja walmis puoltamaan.

Ja tyttärelles opeta
 Ett' aina jalo nainen
 Voi lohduitusta tarjota
 Ja olla auttawainen.
 Hän lempeällä sanallaan
 Saa raiwon käden waipumaan.

Myös palweliasi tottukaan
 Sun neuwestasi aina
 Gläintä hyvin hoitamaan;
 Sä heille mieleen paina:
 Gläinten tuska, huokaus
 On meille raskas firows.

—r—a. (Gläinten Ystävistä).

V.

Kotieläimien hoidosta.

3. Kisseista ja Koirista.

Jokaisella eläimellä on niinkuin ihmiselläkin omituisuu-
 tensa, waikkei niitä niin helposti huomata. Moni ihminen ei
 ymmärrä tätä; heistä on koira kuin koira, kissa kuin kissa,
 hewonen kuin hewonen, ilman mitään erotusta, aivan niin-
 kuin kaikki koirat, kissat ja hewokset olisivat aivan samanlaisia.

Kotieläimet, jotka elävät ihmisten keskuudessa, kehittyvät
 kuitenkin aivan toisenlaisiksi kuin kesyttömässä tilassa olles-
 saan. Niissä maissa, jossa ihminen ei ole ottanut koira ko-

tieläimeksi, liittyvät koirat suuriin parviin ja käyvät yhtä julmiksi kuin sudet. Tämän näkee monessa paikoin Itämaisissa, jossa kansojen uskonto opettaa että koira on saastainen eläin. Mutta kun koiraa kesytetään, kiintyy se niin ihmiseen, että se seuraa häntä kaikkialle ja luopuu vertaisistaan.

Koirien joukossa löytyy paljon erilaisia rotuja tai sukuja, ja ne koirat, jotka kaikin puolin ovat jonkun suvun kaltaiset, kutsutaan täysiverisiksi. Jokaisella rodulla on omittuisuutensa, joita saattaa kehittää ihmisen hyödyksi, jos vaan opetetaan. Vintukoira on lempeäluontoinen ja erittäin hyväoppinen. Berikoira on mahtava tappelija ja ikuisesti uskollinen herralleen. Kartano-koira ja paimenkoira ovat uskollisia, valppaita, rohkeita ja tarkkoja kuin paras poliisi. Sahtikoira auttaa hienolla waistollaan metsästäjää löytämään saalistaan; se on wilkas ja sukkela, eikä ole hyvä antaa sen metsästää yksin. Rottakoira pyytää rottia paremmasti kuin mikään kissa, se puree niiltä kerrassaan pään poikki. St. Bernhardin koiralla Sweitzissä on ammattina pelastaa pyryilmalla vuoristossa eksyneitä matkustajia. Manillan saaresta on kotoisin se koirarotu, jota opetetaan warkaita kiinni ottamaan ja tawaroita warioimaan laivoissa, joissa miehistö ei ole täysin luotettava.

Koiransuvussa on kaikista enin rotuja ja näillä erilaisia ominaisuuksia ja luonteita. Kaikkia niitä on kuitenkin mahdollista kasvattaa, ja ne kehittyvät ihmeellisen paljon niiden ihmisten mukaan, joiden keskuudessa ne kasvavat. Semmoisessa talossa, jossa koiraa torutaan ja potkitaan, huonosti syötetään eikä koskaan hyväillä, kasvaa tämä ihan warmaan äreäksi ja wihaiseksi. Ja kuinka arkoja ja epäluuloisia ovat nuo isännättömät koiraroukat, jotka juoksentelewat kaduilla ja teillä! Ne warastelewat ja wiefastelewat, eivätkä tunne itsellään olewan minkäänlaisia welvollisuuksia ihmisten suhteen,

kuin niitä aina waan on ylenkatseella kohdeltu. Mutta semmoisissa kodeissa, olipa tuo rikas tai köyhä, jossa koiraa kunnioitetaan hyvänä palvelijana ja lasten ystävänä, jossa sillä on riittävä ruoka ja oma, rauhallinen vuode, jossa se kuulee ystävällisiä sanoja, näkee leikkiä ja iloa ympärillään, — siinä se kiintyy perheesen uskollisena ja hyvänä ja on hyödyksi ja huwitki koko talolle.

Onpa hyvin tavallista, että ihmiset ottawat taloonsa koiria ja kissoja, ajattelematta vähääkään, että heillä olisi vellellisyyksia näitä kohtaan. Kuulimme kerran erään pojan sanovan: — mitäs nyt? Joko koiralla taas on nälkä? Annoinhan minä sille eilen suuren luun! — Mutta mitäpä tämä sama poika arvelisi, jos hänen isänsä päivällispöydässä sanoisi hänelle: — mitä sinulla on täällä tekemistä? Saithan aamiaista! — Eikö tämä pojan mielestä olisi kowaa puhetta? Ei pidä kenenkään unhottaa, että koira sulattaa ruo'an yhtä sukkelaan kuin hänen isäntänsäkin ja sitten sillä taas on nälkä. Solla ei ole halua ja taipumusta eläimiä hoitamaan ja kaswattamaan, älköön ollenkaan otako eläimiä luokseen.

Jos tahdotaan että koiran pitää taloa wahtia ja wiettää yönsä pihalla, pitää walita itselleen suuri ja wahwa koira, jolla on tuuheja turkki. Mutta tarvitsepa semmoinenkin lämpöisen turvapaikan, jossa se woipi itsensä suojella myrskyltä ja pakkaselta meidän kylmänä talwisäikana. Eihän koirankoppi ole mikään kallis rakennus. Ellei koira ole erittäin pahaluontoinen, ei pidä sitä kiinnittää koppiinsa, sillä siitä se waan tulee vielä äkäisemmäksi. Paraiten wartioitsee Musti tai Merkki, jos se saa kulkea pihamaan ympäri koko yön ja pistäytyä koppiinsa aamusella wasta silloin kuin talonwäki nousee.

Karjakoiria käytetään useimmissa maisissa enemmän kuin meillä. Ihminenkään ei woi olla niin walpas ja niin hyvin

suojella karjaa, kuin tällöinen koira. Rajuilman lähestyessä fokoa tämä karjan varmaan turvapaikkaan. Susia ja repoja vastaan taistelee se hyvällä menestyksellä.

Gräässä pappilasja Smäländisja Ruotfinmaalla, oli vanha oivallinen karjakoira, nimeltä „Paimen“. Kuutena kuukautena vuodesja saattoi tämä talon lampaat uskollisesti laitumelle joka aamu ja iltasella fieltä kotiin. Ei koskaan tapahtunut että se olisi antanut yhdenkään lampaan efsyä. Mutta eräänä syyskuun iltana palasivat lampaat pappilaan ilman Paimenta. Siitä syntyi nyt suru ja levottomuus koko talosja. Kaikki lampaat olivat palanneet, mutta mitäpä lienee tapahtunutkaan niiden uskolliselle wartijalle? Seuraavana aamuna lähetettiin aivan varhain kaksi piikatyttöä metsään Paimenta etsimään. Rauan aikaa haettuansa huomasiivat he vihdoin koiran, joka makasi aivan hiljaa mättäällä. — Voi, se onkin kuollut! huudahti toinen tytöistä. Mutta heidän äänensä kuultuansa rupefi Paimen iloisesti häntäänsä heiluttamaan juoksematta kuitenkään heille vastaan. Kun tytöt tulivat aivan lähelle, huomasiivat he että koiran luona oli pikkuinen karitsa, jota koira tuuhealla turkillaan oli suojellut yön kylmältä. Toinen tytöistä nosti nyt karitsan syliinsä ja kaikki kiiruhtivat iloisina kotiin, Paimen muiden edellä, ilosta hyppien ja häntää liehuttaen. Pappilasja kokoontui kohta koko talonväki onnellisen pelastajan ja hänen pienen suosikkinsa ympärille. Pappi taputti kynnelfilmin uskollista koiraansa ja muistutti läsnäoleville kuinka paljon voisimme oppia tuommoiselta uskolliselta ja itseänsä kieltävältä eläimeltä.

Me tiedämme että jofeatkin monesti käyttävät koiraa johtajanaan ja paljon kuulee kerrottavan niiden uskollisuudesta kuolemaan saakka. Monen haudan partaalla on koiraparja se, joka enin suree ja kauemmin muistaa, sillä monelle ihmiselle

ei ole yksikään hänen wertaisistaan ollut niin uskollinen, kuin hänen oma koiransa.

Edinburgin kaupungissa Skottlandissa kuoli vuonna 1858 eräs köyhä, halpa mies; häntä saattoi hautaan ainoastaan eräs pieni koira. Mutta 14 pitkän vuoden kuluesja wartioi tämä uskollinen ystävä yötä päivää tätä muiden unhottamaa hautaa. Muutamat säälimäiset antoivat koiralle ruokaa, mutta toisen isännän palvelukseen ei se koskaan ruvennut. Västä vuonna 1872 kuoli tämä uskollinen wartija wartioimallensa hautakummulle ja haudattiin saman hautausmaan nurkkaan, jossa isäntänsäkin lepäsi.

Näin suurta rakkautta ja uskollisuutta eläimessä täytyy meidän kunnioittaa. Saksalainen luonnontutkija, Brehm, puhui kirjassaan „Risäkästen elämästä“ seuraavalla tavalla koirasta: „Ei mikään eläin ansaitse niin suuressa määrässä kuin koira tulla ihmisille esimerkiksi pantawaksi. Koiran ominaisuudet eivät ole yhtä paljon kehittyneet kaikissa koirissa. Toisessa koirassa on joku ominaisuus huomattavampi kuin toisessa, ja kaswatus tekee tässä kohden enemmän kuin ylipäänsä luullaan. Minoastaan hyvät ihmiset voivat kaswattaa hyviä koiria.“

Rissojenkin suhteen, joita raukkoja niin monasti ylenkatsotaan ja mainotaan, on huomattu, että järkewät ja ystävälliset kaswattajat voivat niissä kehittää hyviä ominaisuuksia. Jos kistaa hywydellä ja oikeudella kohdellaan, muuttuu hänen alkuperäinen wiekas ja uskoton luontonsa. Hywää emäntää kohtaani ei osoita kissa vähääkään wiekkautta, mutta onpa päinwastoin nähty, että kissa woi kuolla surusta, kun isäntämäki on muuttanut toiseen taloon.

Melkein joka talossa Suomenmaassa on yksi tai useampia kissoja. Ne owat hywin hyödyllisiä hiirenpyytäjinä ei wätkä

tarmitse paljon ruokaa. Mutta näillä Mirreillä on petoeläinten luonto ja, jos ei niitä hyvästi kotona syötetä sekä suljeta aittoihin ja muihin huoneuksiin, joissa hiiret tekewät tuhojaan, menewät ne omin luwin metsään lintusia pyytämään. Tästä ei pidä niihin suuttua, niillä on semmoinen luonto. Mutta talonwäen ja lasten tulee katsoa, että nuo rakkaat ja hyödylliset lintuset saawat rauhassa olla. Mirri on pidettävä ankaran tarkastuksen alaisena. Gräällä suurella maatilalla etelä-Suomessa on maan omistaja tehnyt semmoisen sopimuksen alustalaistensa kanssa, että jos nämä tahtowat kissoja pitää, tulee heidän leikata niiltä kormalehdet kissojen pieninä ollessa; silloin pysyvät, näet, nämä pihamaalla, eiwätkä uskalla mennä ruohikoon eikä puihin lintujen pyyntöön. Tämä on kyllä käytännöllistä, mutta myöskin julmaa, niinkuin kaikenlainen eläinten turmeleminen. Ennen neuvoisimme me, ettei pidettäisi kuin yksi kissa waan joka talossa, ja että tätä hywin hoidettaisiin ja niin paljon kuin mahdollista pidettäisiin sisässa.

Niitä, jotka eiwät kissoista pidä, neuwomme me, että he ennemmin kuin pitävät kissaa, jota ainoastaan kärsittäään hiirenpyytämisen wuoksi ja muuten aina huonosti pidetään, ajetaan ja wihataan, hankkisiwat itselleen rottakoiran, tuommoisen wilkkaan, rohkean hiirenpyytäjän, joka karvoittaa kaikki hiiret ja rotat talosta, mutta ei koskaan lintuja aja.

Paljon parempi on sekä ihmisille, että eläimille, jos me hywisä ajoin estämme kissoja ja koiria lisääntymästä, kun jos annamme niiden kaswaa puoliwillinä ja hoidotta ja sitten kulkijia siellä täällä nälkäisinä ja kaikkien wihaamina. Helpostihan kissanpoikia ja koiranpentuja saapi päiwiltä pois, kun waan ottaa harwan waatepuskin ja upottaa ne waikkapa 1 jalan sywyhdelle.

Jos täysikaswainen koira on tapettava, woipi tämäkin tapahtua hywin helposti ja ilman tuskia, jos nimittäin joku hankkii lääkäriä kloroform'ia ja antaa koiran sitä haistella.

Silloin eläin paikalla nuffuu sikeästi, mutta jos tahdotaan olla oikein varmoja siitä, että se kuolee, woipi sen vielä nuoralla hirttää. Jos hirttää ilman, että sitä rohdoilla uneen unnutetaan, niin saa eläinparha kauan kitua. Sama on ampumisen laita, ellei ampuja ole erittäin taitawa. Laukauksen täytyy sattua heti korvan alle ja täytyy olla suunnitetun hiukan eteenpäin. Kiskoja ampua on hirmuista, sillä niillä on henki hyvin sitkeässä. Sen olemme oikeudetut tekemään ainoastaan niille, jotka ovat aiwan kesyttömiä eivätkä anna itseään kiinni, sillä nämä tekewät sängen paljon wahinkoa metsässä ja kedolla.

Koulupojat ja nuoriso yleensä wainoawat ja räähkäävät monesti kiskoja aiwan armottomasti siitä syystä waan, etteivät woi niitä kärsiä. Tahtoisimme niille kaikille muistuttaa erään pienen tytön sanoja, kun hän kerran näki pojan kistaa räähkäävän. — Anna olla tuo kissa! — pyysi hän ensin. — Eihän se sinun kissasi ole, — wastassi poika äreästi. — Ei, mutta sepä on Jumalan kissa, — wastasi tyttö rohkeasti. Ja hänen sanansa sattuiwat johonkin paikkaan pojan sydämmeen, johon ne juurtuiwat.

— Jumalan kissa! Jumalan luoma! Jumala on sulle hengen antanut, — arweli poika.

Elkäämme koskaan unhottaa, että eläimetkin owat Jumalan meille lahjoittamia, joista olemme edeswastauksessa, ja joita meidän tulee lempeydellä kohdella. Ei ole kukaan pakoitettu ottamaan eläimiä taloonsa, ellei hän niistä huoli. Paljo parempi on ettei hän semmoisia kurjia olentoja ollenkaan pidä. Mutta jokainen meistä on welvollinen koettamaan lieventää kärsimisiä, misjä waan semmoisia huomaamme. Ja se, joka kerran ottaa eläimen huostaansa, hän on myös welvollinen hoitamaan sitä niin, että se hyöttyy ja että sen on hywä olla.

VI.

Mitä voivat koti ja koulu tehdä eläimien suojelemiseksi?

Paitse vertaisiansa ei meidän lapsillamme ole parempia leikkitoveria kuin eläimet. Tyttönen puuhaa tuntikausia kisanpojan kanssa ja poikainen ei väsy koskaan leikkimästä koiran kanssa tai hevosta juottamasta. Eläimet puolestaan osoittavat lapsille ihmeellistä pitkämielisyttä. Monesti saavat pienokaiset rankaisematta pistää kätensä vihaisen vahtikoiran kintaan, vaikka tämä tuskin sallii talon vanhempien ihmisten lähestyä itseään. Kuitenkin ovat useimmat lapset valmiit mitä julmimmalla tavalla eläimiä rääkkäämään. Vaikka ne ovatkin vielä niin heikkoja, etteivät jaksu ihmisille pahaa tehdä, on heillä kylliksi voimia eläimiä ahdistamaan. Syy tähän julmuuteen on tosin ajattelemattomuus, sillä lapsi ei vielä ymmärrä kärsimisen waiwaa, mutta tämmöisestä ajattelemattomuudesta tottuu moni, ilman sääliä ja jopa mielihyvälläkin, katselemaan elävien olentojen tuskaa ja waiwaa.

Moni ihminen pitää eläimiä kuolleina kappaleina, joita rankaisematta saa pidellä miten tahansa, ja semmoinen katseleekin wälinpitämättömyydellä kuinka lapset rääkkäävät kisanpoikia, nykiwät karvoja koiran hännästä ja repiwät karpäsiltä siivet. Hän ei ymmärrä että julmuus wähitellen paa-duttaa ihmisshydämen. Jos lapsi tottuu eläimiä kohtelemaan julmuudella ja ilman sääliä, niin tulee hän täysikasvuiseksi päästyään samaten kohtelemaan vertaisiaankin. Wiisaat miehet ovat huomanneet, että yksi syy siihen, että ihmiskunta niin hitaasti edistyy hyvässä, on juuri tottumus kohdella eläimiä sääliättömällä kovuudella ja niihin purkaa ilkeytensä, walahimonja ja itsekkäisyytensä. Nämä pahat taipumukset py-

syvät siten elossa ja kasvavat yhä voimassa, vaikkapa lapsia muutenkin kasvatettaisiin ihmisiä hyvästi kohtelemaan.

Niin kuin lasta nuorena opetetaan, niin se aikamiehenä menettelee. — Vanhempien ja kasvattajien tulisi tarkein tätä ajatella. Perustus kaikkein hyviin ominaisuuksiin on pantava kotona ja koulussa. Niin myös oikeudentuntoon ja sääliwäisyyteen. Ei sinä kylliksi että ihmiselle on annettu kyky hallita kaikkea luontoa, häntä täytyy myös lapsuudesta alkaen totuttaa oikein käyttämään tätä oikeuttaan. Lapsi, joka ei ole oppinut kunnioittamaan kaikkea elävää Jumalan luomakunnassa, eikä välittämään jokaista pienintäkin hävittämistä, alkaen tarpeettomista kirveeniskuista puihin aina julmaan hewosenräätäkkämiseen, semmoinen lapsi warmaan, täysikaswuiseksi tultuaan, kääntää julmuutensa heikompia wertaisiansakin kohtaan. Eläinsuojeluksen tarkoituksena ei ole ainoastaan eläinten etu kuin ennen kaikkea ihmisen jalostuttaminen. Eläinten kärsimisien lieventämisellä on kyllä suuri merkitys, mutta vielä tärkeämpi on ihmisten itsensä wuoksi ehkäistä eläinten räätäkkämistä, jonka kautta ihmiset joka päivä tulewat yhä raemmiksi.

Mitä voivat koti ja koulu tehdä eläimien suojelemiseksi?

Kodissa tämä käy wervattain helposti. Kun pienessä lapsessa järjen ensimmäiset oireet alkawat ilmaantua, niin se ennen kaikkea huomaa eläimiä. Ensimmäiseksi se koettaa matkia kissan, koiran ja hewosen ääntä. Hänen rakkaimmat lelusensa owat eläimien kuwat. Koska lapsi ensiksi on tottunut pitelemään eläinten elottomia kuwia ja wasta myöhemmin lasketaan eläwien eläimien pariin, tulee se luonnollisesti siihen käsitykseen että eläin on tahdoton ja tunnoton esine, jota saa kohdella miten hyvänsä. Mahdoton on aina estää pieniä lapsia pahasti pitelemästä lelujaan; mutta heitä ei pidä milloinkaan sallia wihoissaan pieksää puuhewosiaan eikä repiä willoja

leikkilampaistaan. Tuota nimittäin usein näkee pientenkin lasten tekewän. Sitten he vähän vanhemmiksi tultuaan tekewät samoin eläville eläimille ja tottuwat siten jo aikaisin sekä osoittamaan julmuutta että purkamaan huonon tuulensa wiattomia ja turwattomia kohtaan. Kodissa pitää siis niin aikaisin kuin mahdollista opetettaman että eläin tuntee kipua yhtä hyvin kuin lapsi itse, että jos kistaa wedetään hänestä niin siihen koskee yhtä paljon kuin jos nipistää lasta korvaan. Kodissa pitää lapsiin teroitettaman että heidän täytyy säällillä kohdella niitä, jotka ovat heikompia ja turwattomampia kuin he itse. Opettakaat lapsille että nuo olennot, joista meillä on niin paljon hupia ja hyötnä, jotka antawat meille waatetta ja ruokaa, wetävät rekemme, kyntävät peltomme ja wartioitsewat talomme — opettakaat lapsille aikaisin että nuo olennot eiwät voi puhua eiwätkä puolustaa itseään, että jos ihminen ei heille oikeutta hanki, niin he aina tulewat kärsimään wäärinnyttä. Lapsi kyllä voi tuntea sääliä ja hellyyttä jos näitä tunteita hänessä waan herätetään.

Kun vanhemmat opettawat lapsiaan harjoittamaan oikeutta ja sääliwäisyyttä ihmisiä kohtaan, mutta salliwat heidän olla julmia eläimiä kohtaan, tekewät he samalla tavoin kuin jos he opettaisiwat heille että juopumuspahe on synti jos juo wiinaa, mutta jos muita juowuttawia juomia juo, niin se ei ole synti. Taiikka jos sanoisiwat: „elä ole kostonhimoinen, ilkeä ja wallanhimoinen niitä kohtaan, jotka woivat puolustaa itseään, mutta anna pahan luontosi mielin määrin raiwota niitä kohtaan, jotka eiwät voi sinua palkita eiwätkä rangaista“. Semmoisien opetuksien kautta vanhemmat eiwät häwittäisi pahoja taipumuksia, he päinwastoin elwyttäisiwät niitä osoittaen niille alan, jossa saisiwat rauhassa kehentyä. Suuri sillä tavalla owat monet vanhemmat opettaneet lapsiaan rääkkäämään

eläimiä, tahtomatta taikka edes aavistamatta että sillä ovat wahingoittaneet lapsia itseään. Onhan se kuitenkin jalompaa ja oikeampaa että lapsille opetetaan että eläimet ovat luodut ei ainoastaan ihmisen huwiksi ja hyödyksi waan myös hänen jalostuttamiseksi.

Jos opettaja kerran on saanut lapsia mieltymään eläimiin ja niiden elämään, on hänelle sitten helpompi teroittaa heihin armeliaisuutta kaikilla eläimillä olentoja kohtaan.

Monen monet esimerkit raamatusta ja maailman historiasta osoittawat, että Jumala aina on käskennyt eläimiä hywyhdellä kohdella niiden itsensä tähden sekä että pakanallisissakin kansoissa on sama käsky löytynyt. Jumala sanoo: „kuusi päivää pitää sinun työtäs tekemän, mutta seitsemäntenä päivänä pitää sinun lepäämän: että sinun härkäs ja aasis saisiwat lewätä, ja sinun piikas poika ja muukalainen saisi itsensä wirwoittaa“ (2 Mos. K. 23: 12). „Koska sinä kohtaat wihollises härjän eli aasin efsyhsissä, niin sinun pitää johdattaman sen hänelle jälleensä. Koskas näet wihollises aasin makaawan kuorman alla, kawahda, ettes häntä jättäisi; waan sinun pitää kaiketi auttaman häntä“ (2 Mos. K. 23: 4, 5). Jumala tahtoo siis, että meidän pitää olla hyviä eläimille ei siitä syystä, että ne ovat meidän tai meidän ystäwiemme omaisuus, waan silloinkin kun niitä omistaa joku meidän wihamiehemme — siis niiden itsensä tähden. — Kun Kreikkalaiset ennen muinoin oliwat saaneet jonkun temppelein walmiiksi käskiwät he, ettei niitä työjuhtia, joita temppelein rakennustyössä oli käytetty, enää saisi panna mihinkään työhön, waan oliwat ne elätetäwät waltion waroilla. Kerran murti eräs kreikkalainen pienen linnun pään, joka oli efsinyt hänen luonaan turwaa petolinnulta. Hänelle määrättiin suuri rangaistus.

Tämmöiset ja monet muut esimerkit woiwat lapsille osoit-

taa, että armeliaisuutta eläimiä kohtaan aina on pidetty ihmisen ensimmäisiin welvollisuuksiin kuuluvana. Jota enemmän oikeutta harrastava ja itsensä uhraava ihminen on, sitä jalompi on hän: jota enemmän hän omien etujensa tähden tai nautintojensa vuoksi saattaa nuille kärsimisiä, sitä enemmän itsekäs ja huono hän on. Ei pidä koskaan unhottaa, että eläimet ovat oikeutetut vaatimaan ihmisiltä armeliaisuutta jo siitäkin syystä, että heidän kärsimisensä ovat syyttömät. Niilähän ei ole järkeä ja omaatuntoa, jotka voisivat niiden tekoja ohjata. Kuinka voi, kuinka saattaa ihminen tätä unhottaa?

Eläimiä kohtaa joka päivä kärsimisiä, joita heille saattavat ihmisten ajattelemattomuus, tai raakuus. Suuri edesvästaus tulee niiden osaksi, jotka nuorta polvea kasvattaessa eivät hyvisä ajoin teroita nuorisoon ihmisen welvollisuuksia eläimiä kohtaan, niin että näistä kärsimisistä kerran voisi loppu tulla. Eikö ole omantunnon asia tehdä, mitä suinkin on mahdollista koululle ja kodille, nousevan nuorison parantamiseksi ja jalostuttamiseksi? Kasvattajien ja oppettajien tulee muistaa, että heidän kerran pitää tili tekemän sen Herran ja Mestarin edessä, joka huolta pitää pienimmästäkin warpuksesta ja sen kautta on meille esimerkkinä armeliaisuuden ja oikeuden harjoittamisessa.

Jos lapsiin on kodissa pantu perustus sääliwäisyyteen eläimiä kohtaan, on se koululle huokeampi auttaa ja jatkaa tätä kodin työtä. Mutta jos koululla ei tässä suhteen olekaan apua kodista, täytyy koulussa kuitenkin muistuttaa oppilaita heidän welvollisuuksistaan eläimiä kohtaan. Ei siinä ole kylliksi jos koulu antaa lapsille tietoja; sen täytyy myös kasvattaa heitä elämää warten. Tosin kasvatuksen täytyy vaikuttaa sekä päähän että sydämmeen. Ennen kaikkea täytyy koulun kasvattaa tahtoa. Ja tahto ei ole ainoastaan tehtävä wäkemäksi, niin ettei se kiusauksissa lankee, se on ennen kaikkea tehtävä

hyväksi niin että ihminen tekee hyvää hyvän tähden. Joka tekee hyvää ainoastaan rangaistuksen pelossa, ei sillä vielä osoita että hän hywynyttä rakastaa. Ellei tahtoa kasvateta, jättää paljas tieto hyvästä ja pahasta lapsen sydämmen kylmäksi.

Elköön vaan kukaan opettaja laiminlyökö tätä osaa lapsen kasvatuksesta. Stenkin tulee uskonnonopettajan työskennellä ei ainoastaan sitä warten, että lapsi saisi oikean uskon, mutta että hän elämässään tulisi noudattamaan uskonnon ohjeita. Luonnon tieteen ja äidinkielen tuntina on opettajalla hyvä tilaisuus lapsissa herättämään oikeuden tuntoa ja hellhyttä eläimiä kohtaan. Elköön hän siihen tyytykö, että opettaa heille eläimen fisällisen ja ulkonaisen ruumiinrakennuksen! Selittäköön opettaja että eläin on todellinen elävä olento. Selittäköön hän lapsille, että eläinkin tuntee tuskaa, että sekin voi tuntea iloa, surua, lewottomuutta ja tyydytystä, että se voi olla rohkea, uskollinen ja itsensä uhraawa, niin kesyttömässä tilassaan kuin myöskin ihmisen palveluksessa. Kertokoon oppettaja sen ohessa lapsille tapauksia eläinten elämästä, joista niin paljon kirjoitetaan nyhyisissä kirjoissa ja aikakauslehdissä. Luonnontiede tunneilla ei hän ehkä jouda kaikkia tätä tekemään, mutta saat-taahan opettaja fisälukutunneilla walita semmoisfiakin kappaleita, jotka ovat omiansa kääntämään lapsen huomiota eläimiin.

Kansakoulun opettajilla ja opettajattarilla, joiden tärkeänä tehtävänä on kansan lapsia opettaa, on moni hyvä tilaisuus, warjinkin maalla, warkuttaa tämän asian hyväksi. Ne ovat tai woiwot ainakin olla hymin läheisessä yhteydessä kotien kanssa, enemmän kuin muut opettajat, ja woiwat paremmin oppia oppilaitaan tuntemaan koska heidän täytyy niille kaikki opettaa. Sitä pitse elävät lapset maalla ikäänkuin eläimien keskuudessa. Henwet, lehmät, lampaat, pienet linnut, orawat, koirat ja kisset owat heille jokapäiwäisiä tuttuja ja se helpoittaa opettajan

waiwaa. Enemmän kun kaupungissa olewa opettaja on hän myöskin tilaisuudessa huomaamaan, kuinka lapset kohtelevat niitä eläimiä, joiden kanssa heillä on tekemistä. Jos lapset wallattomuudesta tai ajattelemattomuudesta rääkkäävät eläimiä, täytyy hänen sovelialla tavalla huomauttaa heitä siitä, pitkiä puheita pitämättä, ja koettamalla herättää niissä oikeuden tuntoa.

Urheilummiestoja poikais'ajoiltani.

Siihen aikaan lopetettiin kewätlukukausi kouluissa Kesäkuun 15 päivänä. Sentähden oli tuo päivä, jouluaaton jälkeen, vuoden iloisin. Ei koskaan mene mielestäni hauska neljän peninkulman pituinen matka, jonka joka vuosi ja samana päivänä sain tehdä kesäasunnollemme maalla. Tie oli minulle jo edellisiltä matkoilta wanha tuttu ja joka ylämäessä minä hyppäsin rattailta, kuunnellen ihastuneena lintujen liwerystä lemuawassa metsässä. Tuuheat lehdikot, tummat hawupuut, wihannoivat wainiot, kukkaset niityt, siintävät wesi-jaksot, kaikki nämä herättivät minussa sanomattoman riemun ja onnentunteen, jota sai kestää kokonaista kolme kuukautta.

Tultuamme kirkolle kotia, minä taas en hyppäsin kärryistä ja juoksin oikotietä puutarhan kautta. Siellä minä tapasin ystäväni „Paimen Willen“, joka muina kesinä oli kulkenut karjaa paimentamassa, mutta joka nyt oli ylennetty apumiehksi puutarhurille.

Ensimmäisten uutisten ohella hän kertoi minulle, että „Sepän Kallella“ nyt oli pysy ja nelisten me heti otattamaan pajalle.

Pysyynsä Kalle kyllä lainasi meille, mutta ruutia ja haulia hän ei rahatta antanutkaan.

Muutamia nallia hän kumminkin antoi meidän paukutella, waan kun siitäkin ilosta tuli loppu, palasimme me alakuloisina kotiin.

Tiellä minä mietiskelin että kenties äitini antaisi minulle rahaa ostaa ampumavaroja kun lupaisin tuoda hänelle lintuja talouden tarpeeksi ja se ei ollut meistä asia eikä mikään, sillä Wille janoi hyvästi tietävänsä metsälintujen olopaikat.

Wähän arveltuaan antoinkin äitini hopearahahan, monesti penäten, ettemme suinkaan laukaseisi pysyvä puutarhassa tai kotiaitauksen sisällä, waan olisimme ylipäättäen hyvin warowaisia.

Riemuiten me taas kiidätimme Kallen luo, joka nyt oli hyvin taipuvainen tuumiimme. Itse hän ripusti mäyrän nahalla päällystetyn metsälaukun olalleni, opetti meitä lataamaan ja toivotti meille metsämiehen onnea.

Metsä alkoi heti puutarhan takana ja sinne ehdittyä me pysähdyimme tarkastelemaan, eikö mitään tapettavaa otusta näkyisi. Silloin onni ohjasi muutamia rastaita, jotka pitivät aika melua ja näyttivät ainakin pyynn koloisilta, lentämään suoraan päätä meitä kohti.

Wille selitti että ne olivat peloisiaan pefistään, jotka luullen olivat likimailta.

Minä en koettanutkaan ampua niitä lennossa, sillä silloin en minä vielä ollut ampunut ainoatakaan eläintä ja ainoastaan pari kertaa pilkkaan. — Wihdoin kaffi niistä istahti rinnan tuuhean koirun latwaan ja minä tähtäsin kauan nojaten erään puun runkoon, suljin silmäni ja laukasin.

Tupsahti sawupilvi ja hajosi puiden lehviin. Sykkiwin sydämmin minä juoksin koirun juurelle, jossa molemmat linnut, näyttäen vieläkin suuremmilta, räpistelivät kuivien lehtien seassa.

Toisen rastaan minä sain kiinni, mutta toista Wille ajeli kauan ja turhaan. Sitä oli ammuttu siipeen ja viimein se pääsi pakenemaan.

Se oli oikein kelpo laukaus; — samalla kun lintupari, putosi heidän pesänsäkin, jossa oli neljä pikkuisia alastonta poikaa. Yhtä oli hauli hipaisjut ja se oli kuollut, toiset wifijivät nurmikossa aukoen leweitä kellertäviä noukkiaan.

Willen palattua haavoitetun rastaan ajosta, me poimimme linnunpojat pesään ja lähdimme suurella ylpeydellä kotiin kantamaan ensimmäistä metsänriistaamme.

Portailla tuli meitä vastaan sijareni, joka oli vuotta nuorempi minua, ja voitonriemulla minä näytin hänelle räpistelewän linnun ja uifuttawat poikaset. Mutta hänpä ei riemuinnutkaan urhotyöstämme, waan pusrskahiti itkuun, otti linnunpesän ja sanoi meitä „ilkeiksi häwyttömiksi pojiksi“.

Kun äitini tuli saapuwille, torui hän meitä kowasti ja huomautti miten sydämmettömästi me räähkäsimme kokonaista lintuperhettä. Hän kielsi meitä wastedes ampumasta muita kuin täysikaswuisia syötäviä metsälintuja.

Hän käski meidän paikalla tappamaan linturaukat, jotta niiden ei tarwitseisi kitua ja silloin sijareni taas rupefi itkemään ja juoksi luotamme puutarhaan.

Häpeän ja katumuksen tunne oli anastanut äskeisen metsästäjäriemun sijan ja kun me hywin alakuloisella mielellä olimme lopettaneet eläinraukat, päätimme, ettemme enää koskaan ammu paitsi „oikeita lintuja“.

Ennenkun me illalla erosimme lupasin minä pyytää äidiltäni Willelle huomispäiwäksi wapautta puutarhatöistä, että me auringon nousun aikana saisimme lähteä koko päiwäksi „Syrwäwirrälle“ kalaan.

Koko yön minä näin unta metsistä ja järwistä ja met-

jänriistasta, mutta kun minä olin ampuvinani ei pysy koskaan lauennut oikein, eivätkä linnut kuolleet waikka minä kuinka monesti katkasin niiltä kaulan. Kun minä uisiani koetin tavoittaa pientä jänistä, jommoista toissa kesänä olin ferran kauan aikaa ajanut Hellniemen metsässä, eivät jalkani tahtoneet mitenkään kannattaa ja minä en päässyt paikalta liikahtamaan. Vasta aamupuoleen minä nukuin sikeästi, niin että Willellä päivän waljetessa oli koko työ ennenkuin sai heräämään.

Ensi työksemme menimme tunkiolle toukkia kaimamaan ja sitten tielle, ensin pajaan lainaamaan Kallen pysyvä ja sitten täyttä wauhtia metsän kautta wenevalkamaan.

Sillä aikaa kun Wille järjesteli onkima tarpeitamme, minä ihastuksella kuuntelin lukuisaa lintu parwea, joka riemuiten terwehti nousewaa päivää. Ilman aikojaan tähtäsin riippakoiwun waaleaan latwaan, jossa pari rastasta liehui lähellä toisiansa. „Glä ammu!“ — huusi Wille — „muista mitä eilen tuumasiimme! Kenties noillakin kahdella on pesä pieniä poikia täynnä“, — lisäsi hän.

„Nämä eivät olekaan samallaisia rastaista kuin eilen tapettiin, nämä ovat niin kauniin punasia siipien alta“, huomautin minä. — „Syksyllä, wiidenmellä luokalla, minä saan lukea Suomen imettäväisistä ja linnuista.“

Wille ei ymmärtänyt mitenkä eläimistä ja linnuista woi lukea; hänen mielestään niitä waan metsässä oppii tuntemaan. Minä en ruwennut aikaa kuluttamaan laweammilla selityksillä.

Kun riippakiwi, onget, matoset ja kaikki oliwat weneessä, työnsimme sen wesille. Kinnattuumme wähän aikaa suotamisen päältä ja minun päästyä voitolle, soudin niin paljon kuin jaksoin, jotta ei Wille luulisi minua itseään heikommasi.

Tultuumme ruohikoon Uuswuoren kupeessa kiinnitettiin

wene pariin pohjaan pystytettyyn seipäaseen, joissa oli pidetty särenmertoja eli kenties ryfiä jäänlähdon aikana kun haut ja ahwenet nousewat rannikoille kutemaan.

Wille kertoi että ennen aikaan oli semmoisilla pyydyksillä saatu runsaasti kaloja tuosta pienestä järwestä, eikä hän woinut käsittää mistä syystä ne viime aikoina oliwat rumenneet häviämään. Ennen siinä oli nuottaakin wedetty, mutta nyt se ei enää maksanut waiwaa.

Miwan selwään vielä muistan ihanan aamun tyynellä järwellä, johon rantamien tuuheat puut ja taiwaan hohtawat hattarat niin kirkkaina kuwastuivat.

Balitesfani sopiwata syöttiä nauvoin minä Willelle miten fisko aina käänsi pois päänsä kun minä pujotin kiemurtelewaa toukkaa hänen onkeensa, eikä hän myös koskaan huolinnut eläwätä pientä kalaa koukkuunsa syöttä. Ja kummallinen onni hänellä sentään aina oli. Pienellä kuolleella salakalla hän aina sai yhtä monta isoa ahwenta kuin minä eläwällä syöttillä. Muuten ei hänen onkimisestaan ole juuri kehumista, yhtä mielellään hän istui kädet ristissä ja katseli hyräillen ympärilleen.

Ei syönyt kala. Siene ollut liian aikainen aamu ja liian aikaseen kesällä. Irroitimme weneen ja soudimme kauniisen Gedinlahteen, josta järwi metsäisten wuorien ympäröimän soikean niittynoron kautta purki wettänsä eräaseen merenlahdelmaan.

Ahwenruohojen ja kaislojen seassa oli risukimppuja, joita oli käytetty mertakalalla, ja niiden luo keräytyi koko kesän pieniä kaloja sekä kauniita sormia ja punaewäsiä lahnanparttia.

Gedinlahdesa sai toki melkein aina sen werran että tuli woiakas kalaliemi, mutta isot ahwenet eiwät siellä syöneet.

Silläkin keralla pienet sintit nykimät ahkeraan, waan

onkiminen jäi kesken kun suuri pitkäkoipinen lintu laskeutui rantaniitylle, noin sadan askeleen päähän meistä. Se niin omituisen räikeästi vihelsi siinä. — Innolla minä tartuin pysyhyyn ja Wille istui airoihin.

„Se on kuifka“, — hän sanoi, — „waan minä en tiedä syöddäänkö sitä wai ei.“

Ennenkun tulimme niin lähelle, että olisi pysy kantanut, näimme että kaksi räähkää warista kowasti ahdistivat kuifkaa.

„Kyllä sillä on pesänsä josfakin pajupuskikossa tuossa niityllä ja warikset tahtowat syödä pojat,“ huomautti Wille, jonka kofemusta semmoisissa asioissa minä suuresti ihantelin.

„Souda päälle,“ — minä sanoin innokkasti haluten pysyhykanto matkalle. — „Minä ammun nuo warikset, ne owat roistolintuja ja siitä ei tule syhyyn, waiikka niitä ampuukin.“

„Mutta kyllä wariksellakin on tähän aikaan pesä ja pienet pojat“ — sanoi Wille — „sifarefi kaiketi itkee kun saa kuulta että siinä ne ammuut ja jätit pojat nälkään kuolemaan.“

„Paljon mahdollista“, — vastasin minä — „mutta ne owat wariksenpoikia ja niistä tulee roistolintuja jos saawat elää. Sienehän meillä kaikessa tapauksessa yhtä suuri oikeus hämittää warikfia, waiikkapa niiden pojatkin kuolewat, kun niillä on oikeus syödä kuifkan poikia“.

Siivillä, nokalla ja kynsillä koetti kaunis lintu puolustautua hyökkääviä vastaan ja hyppäsi aina mättäältä mättäälle, nähtävästi siten koettaen esiyttää pahantekijät pesältään. Monta kertaa lentiwät warikset, milloin yksi, milloin molemmat erään pajupensaan luo, mutta aina ennätti kuifka puolustamaan pienokaisiaan.

Päästyämme lielle rantaa olivat linnut lyhyen kiivehdon päässä meistä ja minä tähtäsin, mutta koska kowasti

pelläsin tärahdyistä ja paukausta, wiipyi kauan ennenkun wihdoin filmät kiini laukasin.

„Glä ammu tuota kaunista kuikkaa!“ — huusi Wille monta monituista kertaa.

Romea kaiku, jota ylpeällä itsetunnolla kuuntelin, lajajhti vastaan metsistä ja kallioista.

Kuudinsavuun haihduttua me näimme toisen wariksen lentävän metsään päin, mutta toinen hyppäsi yhdellä jalalla pitkin niittyä ja toinen siipi laahasi maata. — Kuikkaa ei nähynyt missään.

Soutuin me hyppäsimme weneestä ja minä aloin juosta wikaantuneen wariksen jälkeen, mutta Wille huusi minut paikalle, jossa linnut tappeliwat silloin kun minä laukasin pysyn, — siellä makasi kuikka kuoliaana.

Me tarkastelimme kauan isoa lintua. Sen rinta oli melkein høyhenitön ja Wille arweli sen tulewan siitä että se niin uskollisesti oli hautonut pesää, antaakseen suojaa ja lämpöä pojilleen.

Sydämmeestä me säälittelimme onnistumattoman laukausten seurauksia. — Ja kun käännyimme katsomaan haawoitettua warista, oli se kadonnut.

Saimme etsiä kauan ennenkuin löysimme kuikan pesän, jossa oli likettäin kaksi, vielä melkein alastonta pientä poikaa. Kun otin toisen niistä käsiini, tunsin miten lämmin weri tyytytti hennossa ruumiissa. — Pomesani tuntui samaa tuskaa kun eilen, jolloin me, sijareni katkerasti itkessä, lopetimme saamattomat rastaanpojat. Nytkin meillä oli sama wastamielinen työ tehtävänä.

Wille älysi wiimein keinon, jonka avulla me pikemmiten fuoriuduimme asiasta, pitämällä niitä sukkelossa, kunnes ne tukehtumalla kuoliwat.

Kesti koko kauan ennenkun tulimme jälleen samalle iloiselle mielelle kun olimme aamusella.

Totta kuikka ja sen pojat pikemmin haihtuivat mielestämme, söudimme järwen toiseen päähän, Kolsakylän ruohikon reunaan.

Siellä oli meillä parempi kalaonnikin. Wilkas salakka syöttinä sain minä koko suuren hauin ja samaan aikaan sai Wille kastemadolla ison säynään.

Meteli, joka siinä syntyi, säikäytti ruohokosta ison lalflan ja räähkyttäen se lenteli ja liehui sinne tänne.

Nyt oli hetki tullut, jolloin sopi ampua „oikeata riistaa“.
— Heinäforsa, heipäs! Oli se tofi toista kuin puolikuolleita rastaita tai laiha kuikka, joka ei edes, Willen arvelun mukaan, taitanut kelmata ruuaksi.

Kun ei forsa herennyt lentämästä edes takasin, aiwan weden pinnalla, ammuin minä sitä viimein lennossa, mutta en osannut. Käteni tärisiwät innosta kun minä latastin uudelleen ja ammuin monta kertaa, mutta en saanut sattumaan, sillä lauaitesja minä aina kipristin filmäni kiinni.

Wihdoin laskeutui forsa weteen ruohikon laidassa, aiwan lähelle meitä ja me näimme pitkän jonon pieniä wikisewiä poikia tulewan sitä vastaan.

Siljaa, lyhyeen räähkyttäen se houkutteli pienoset ympärilleen ja sitten katosi koko perhe tiheään ruohikkoon.

Sannassa ilmestyi rannalle Kolsakylän nuori arentimies ja hän lupasi meille kovat kuit jos wain uskaltaisimme hätyyttellä forsia hänen rannoillaan.

Hän oli sentään iloinen ja ystävällinen mies. Wähän lauhduttuaan hän kufui meidät juomaan kahwia kauniisen puustellin.

Me olimme heti walmiita lähtemään ja minä muistan

wielä miten hauskaa minusta oli tutustua hänen kahden metsäkoiransa, „Panin“ ja „Dianan“, kanssa. Laihat, nälkäytyneet hurttaraukat ulvoivat ilosta ja hyppivät nuolemaan kasvojani pitkillä märillä kielillään. Kun vihdoin poistuin koirakopilta taukosi heidän iloinen haukuntansa ja surkealla ulinalla he walittivat miten raskasta oli wankina olo, ei päästä etenmäksi liikahtamaan kun kalisewat witjat sallivat, syöä karkeaksi jauhettuja kauroja ja juoda wettä wanhoista, tahraisista, haisewista pytyistä.

Kahwia juodesfamme kertoi nuori isäntä, että hän aikoi perustaa oikein koiratarhan, jossa koirat saisiwat wapaasti liikkua.

Kahwin päälle juotiin lasi kirsimarja wiiniä ja minä olin wasta mielisiani kun „Kornetti“ joi weljenmaljat kanssani. Siten häntä sanottiin yleisesti, sillä Kolsankylä oli ollut ennen Uudenmaan rakuunoissa palwewan kornetin wirtatalo.

Seinällä riippui monenlaisia metsästystarpeita ja minä pyysin saada koetella puhaltaa metsästystorween. Se sallittiin, mutta kun minä en saanut lähtemään muuta kuin mölinää waan, otti hän torwen minulta ja toivoti siihen itse muutaman kerran. Se kuului hywin hauskalta ja Pan ja Diana hyppivät kahleisjaan sekä kajahuttivat iloisen haukunman.

Kun vihdoinkin maltoimme lähteä, saattoi Kornetti meitä rantaan! Suuri wenettä työntäessä järwelle syöksyiwät molemmat koirat luoksemme ja hyppivät ja haukkuivat iloissaan irtipäästämisestä, joka oli tapahtunut wastoin Kornetin tahtoa.

Hän koetti houkutella niitä luokseensa, mutta niitä ei pidättänyt mikään ja pian räjähti hakamaalta kaksiaäninen haukunman helke.

„Nyt ne owat löytäneet jäniksen“ — ilmoitti Kornetti. Minä esittelin että hän meni jotiin hakemaan pysyinsä,

mutta hän selitti, ettei hän tähän vuodenaikaan koskaan metsästännyt kotipalstoilla, sillä koirat tekivät suurta tuhoa tappamalla naarasmetsoja ja teeriä niiden pesissä sekä ajoivat pieniä jäniksenpoikia, jotka eivät vielä jaksaneet päästä pakoon.

„Mutta tulevana sunnuntaina minä menen metsälle Humajärven saloilte. — Tahdotko silloin tulla mukaan, niin olet terwetullut.“ Suuri oli riemuni ajattellessa, että ensi pyhänä pääsfin metsälle oikean metsämiehen seurassa, jolla oli torwet ja koirat ja kaikki. Kun edellisenä kesänä olin Hämeessä omaisten luona sain usein seurata „Setiä“ jänismetsälle kotipalstoilla, mutta tämä olisi toki toista! Nyt minulla olisi pysy, niinkuin muillakin, ja olinhan minä jo tappanut yhden ison linnun ja haavoittanut monta. Minä ihmettelin, että koirat tekivät niin paljon pahaa Kolsankylän metsissä, waan ei Humajärven feuduilla, johon Kornetti vastasi, että mitäpä hän rupefi säästämään riistaa semmoisisissa metsissä, joissa joka syksy monta metsästysseuraa tappoivat eläimiä minkä ennättivät ja joissa sitäpaiksi pidettiin pitkin vuotta permiä ja luokkuja sekä kewätpyydyksillä pian tehtäisin loppu kaikista otuksista.

Muinoin niillä feuduin wilisi kaikenlaatuista eläimiä. Hän kertoi että vielä joskus löytyi hirvensarwia sammaleen alta, waikka tuo salojemme komea waltaeläin jo tämän vuosifadan alussa häwitettiin mielettömän wainon kautta melkein suluuttoon.

„Waikka minä säästäisinkin eläimiä noilla feuduilla, niin se waan tulisi muille hyödyksi ja hyväksi.“

Toisellaista huolta hän piti kotimetsistä; siellä hän ei sallinut kenenkään metsästää, waan suojele eläimiä miten parhaiten, kunnes vuoden pesuus oli kaswanut suureksi. Sillä keinoin hän kehui syksyllä saawansa omilta mailta koko runsaan saaliin ja ensi vuonna olisi kuitenkin taasen yhtä paljon;

fillä waikka hän ampui josta ainoan elukan sieltä, niin naapurien metsistä kyllä taas tulee sekä jäniksi että lintuja saadakseen rauhassa pesiä kewäällä.

Minun mielestäni hän oli aivan oikeassa, mutta minua kummututti, etteivät Humajärven salojen omistajat olleet yhtä ketseliäitä.

Hän muistutti, etteivät maanomistajat itse pyyhdytäneet mailtaan; ne olivat enimmäkseen kyläkunnan poikia ja kestejä, jotka juhliina ja muina joutopäivinä kierteliwät pitkin metsiä ja tappoiwat kaikki kun eteen sattui. Suuri joukko lintuja ja jäniksiä kuolee kauan kiduttuaan permeissä ja langoisissa sekä märkänewät tai joutuwat kettujen saaliiksi. Tottumattomat ampujat waan hiukan haavoittawat monta eläintä, jotka sitten surkeasti kituwat ja kuolewat wiimein, ja kewätkesästä kun niillä on pojat, kuolee koko pesuus.

Yhä selwempään huomasi että Kornetti oli oikeassa, mutta minä en saanut päähäni, miksi meillä oli enemmän oikeutta metsästä Humajärven metsissä kuin „kyläkunnan pojilla“. Kaikesa tapauksesja minä annoin itseni Kornetin ohjattawaksi ja iloitsin edeltäksin tulewan sunnuntain metsämatkasta.

Pan ja Diana oliwat efsyneet jäniksen jäljiltä eikä niitä kuulunut koko ajalla kun Kornetti laweasti kertoili Humajärven kylän poikanulikoista. Yhtäkkiä kuului äkänen haukunta, mutta samalla se taas wakeni.

„Mahtaa olla pieni jänöpoika, joka kiertää pensaiden välissä etteiwät koirat saa selwää wainua“, puheli Kornetti.

„Katsokaa, jänis! — Tuolla se on, — ampukaa, awpukaa“, huusi Wille.

Pieni, koiranpennun kokoinen, jäniksen poika, joka juuri oli saanut filmät, harppasi arasti niitylle ja kyykähti kahden

mättään väliin, mutta kun minä tähtäsin ja olin juuri laukaisemaisillani, tarttui Kornetti aseesen ja huusi kiivaasti: — „Etkö sinä häpeä, ampuu tuommaista pientä raukkaa, joka ei vielä ole monta päivän nousua nähnyt.“

Kovasti haukkuen syöksähtivät koirat esille, mutta hyppäsivät mättään ylitse, jonka suojaussa jänö kyykötöi, eivätkä enää löytäneet jälkeä.

Kornetti juoksi jälkeen ja saiin ne kaularenkaasta kiinni sekä piteli niitä, kunnes Wille ja minä ehdimme wääntää pari pajun oksaa, jotka nyt saivat ajaa mitjain asemaa. Sillä aikaa huomasimme miten säilytetty jänöparia lyhyillä hyppäyksillä hiipi takasin mesakkoon.

Kun Kornetti otti meiltä jäähyvästit, kuiskasi Wille minulle: — „kyjy, saanko minäkin tulla metsälle pyhänä“. Kornetti suostui ja sitten me erosimme.

Minä en huolinut kertoa sisarelleni kaikkia päivän tapahtumia. Kuikasta ja sen pojista, haavoitetusta variksesta ja miten monasti minä heinäsofsaa tähtäsin, niistä en virkkanut mitään, sillä tiesin että sisareni waan tulisi pahoilleen.

Seuraamat päivät käytettiin parhaimman mukaan. Linnuimme muutamia orawia, mutta kun ne tähän vuoden aikaan olivat aiwan arvottomia, wiskattiin ne tunkiolle. Eräänä päivänä minä Nöslawuoren rinteessä ammuin naarasteertä, mutta en toli saanut sattumaan. Sen pesän löyti Wille tiheässä näreikössä ja parin wiihon ajalla me kävimme joka päivä kaukaa katsomassa, oliko pesä vielä paikoillaan ja kaswoivatko pojat. Wille arweli emän hylkäävän pesänsä kun minä olin sitä laukauksillani häirinnyt, mutta ei se sitä tehnyt, waan piti edelleenkin huolta pojistaan.

Pyhää wasten yöllä minä nukuin huonosti ja heräsin jo ennen auringon nousua. Wille makasi sen yötä työtumaassa

höyläpenkillä, ettei hän noustessaan ajaisi toisia, jotka wiikon töistä wäsyneinä tahtoiwat wenyttellä wähän pitempään pyhäaamuna.

Kyllä jufasi poika pian päällensä kun minä herätin hänet, sillä paimenessa kulkiessaan hän oli oppinut rakastamaan tuota ihmeellisen wiehättävää elämätä saloilla ja wesillä.

Ulkaks me olimme walmiita lähtemään. Minulla oli pysy olalla, haulikuffaro ja ruutisarwi riippuiwat kaulassa. Wille telläsi mäyrännahkapusfin ihan mahansa päälle; — ja fitten sitä mentiin, ensiksikin rantaan kasteisen metsän kautta. Rowalla fiireellä me työnsimme weneen wesille ja soudimme tyhnen järwen poikki, josta ei nousewan auringon säteet weliä olleet haiduttaneet yön feweätä sumuwaippaa.

Suoksujalassa me rientsimme taloon peljäten että Kornetti ehkä oli jättänyt meidät, sillä hän sonoi että lämpimään aikaan oli warhainen aamu kaikkin parhain metsästysaika.

Koirat, jotka oliwat kiinnitetyt portaisiin, terwehtiwät meitä kowasti haukkuen ja Kornetti awasi ikkunan kysyen, emmekö me tahtoneet tulla ottamaan „aamunaukku“. Waikka me emme siihen suostuneet, olin minä kuitenkin mielesfäni hywin ylpeä siitä, että minusfa jo oli siksikin miestä, jotta kannatti ryyppyä tarjota.

Kaikki kolme istuimme nyt tilawaan häffikärviin, johon koiratkin sijoitettiin, ja fitten lähdettiin matkalle. Wähän matkaa kirkosta pysähdyttiin pienen kauniin kartanon eteen. Siinä asui wanha merimies — saatamme sanoa häntä waikka „Kapteeniksi“ —, joka monta vuotta takaperin oli herjennyt merillä kulkemasta. Kornetti oli luvannut antaa hänellekin sanaa kun oli aikomus lähteä metsälle kuuluisilla Humajärwen saloilla. Muutoin ei ukko juuri wireämpiä ollut, mutta kehui mielellään ampumataitoaan ja koiraansa. Setken perästä oli hewo-

nen valjaisfa, äkänen „Zäger“ witjoisfa, ja sitten jatkettiin matkaa Humajärwen kylään.

Matkalla kertoi Kornetti että Kapteenin Zäger oli hyvin huono koira, joka pääasiallisesti harjoitteli lampaiden ajoa, mutta että Kapteeni mielellään lykkäsi syyu toisten koiren nisfoille. Humajärwen salolla ei kuitenkaan tavallisesti ollut lampaita, niin että hän toivoi sentään matkamme päättuwän ilman mitään erinäisiä ikäwyyhksiä.

Kylään tultua me ajoimme erääsen ifoon taloon, jossa ifantämäki lupasi hoittaa hevofia fillä aikaa kun me olimme metsässä.

Minä pyysin saada taluttaa koiria, jonka kaupan minä hywinkin pian kaduin, fillä koirat, iloiten päästäfseen wapaasti eilemään metsässä, oliwat niin rauhattomia, että ne enemmän taluttiwat minua, kuin minä niitä. Pian minä olinkin niin uupunut ja nääntynyt että kernaasti soin sen ilon „Paimen Willelle“, joka, wähemmän itsekäs kuin minä, aina oli tottunut kantamaan napifematta raskaamman fuorman ja antamaan hauskemman työn minun ofalleni. Häpeällä minä muistelen tuota suhdetta keftäneen kaffina niinä wuosina kun me olimme keftoweria.

Kylässä ja likimmäifillä wiljelysmailla piti Zäger hirmuista melua ja tahtoi hypätä aitojen yli wafikoiden ja lampaiden luo, wetäen intoawaa Kapteenia perässään.

Kornetti fanoi pelkääwänsä, että woi vielä tulla turmioita jos Zäger päästettiin wapaaksi niillä feuduilla, jonne matkamme piti. Se oli pitkä, Humajärween pistäwä niemi, jossa, kylän yhteifellä laidunmaalla, oli fiellä ja täällä monta pienempää niittyä ja peltotilkkä. Kapteeni oli itsepäinen, fanoen ettei hänen kelpokoiransa koskaan pure kotieläimiä, waikka se joskus wallattomuudessaan niitä ajellee. Silloin kun hän

oli saanut maksaa lampaan repimisestä, oli Jäger wiaton. Toiset koirat tai sudet ja ilwekset olivat kaikki tehneet.

Koko wiime vuoden ajalla ei ukko ollut kiuuloisuuden tähden ksennyt metsälle ja Jäger parka oli, kytkettynä keittiön portaiden alle, lihonut ja käynyt yhä äkäsemmäksi, mutta isäntänsä fanoi täydellä wakuutuksella, että Jäger oli paras koira maailmassa.

Kun wihdoinkin koirat irroitettiin, riemuitsimme me, Wille ja minä, metsästyshuudoista ja torventoitotuksista. Me fin koetimme huutaa, mutta kun Kornetti etäällä matki lappellisia ääniämme, emme me enää huolineet ottaa osaa ajohuutoihin.

Kun kesti wähän aikaa ennentun koirat löysiwät jäljet, esitti Kornetti, että olisi otettava „löytäjä“. — Sellaisissa suhteissa on nimittäin metsästäjain kesken tawallista ottaa ryyppy. Wille ja minä emme huolineet, osaksi ujoudesta, osaksi todellisesta wastenmielisyydestä, mutta Kornetti ja Kapteeni ottiwat kaksi. — Dhtäkkiä päästiwät koirat kowan äänen. Wille ja minä olimme silloin pienellä niityllä lähellä rantaa. Koirat lähestyiwät täyttä wauhtia ja aivan pikkuruisen jäniksen kintuilla hyökkäsivät Pan ja Diana niityn poikki muutamman kynnärän päässä meistä. Minä en yrittänytään ampua.

Wähän matkaa ylempänä metsässä taukosi ajo ja waiikka Kornetti teki mitä suinkin taiksi ei jänistä enää saatu liikkeelle. Kapteeni fanoi että jos waan Jäger olisi ollut ajossa, ei siitä niin pian olisi loppua tullut. „Jäger kulkee lähettäen ukon fintereillä“, kertoi Kornetti kaikessa salaisuudessa.

Me waelsimme edelleen ja kohta alkoiwat koirat kiertää wanhaa kiuikkoista halmetta, jonka keskellä oli walfonen, palanut kallionnystyrä. Sille Wille ja minä asetuiimme ja pian näimme me oikein ison jäniksen, isomman kuin minä olin ikä-

näni nähnyt, hiljaa tulla hölköttelevän suoraan meitä kohti — ja 20 askeleen päähän meistä se seisautui, kuunnellen koirien ääntä. — Kiihosta vapisevin käsin minä tähtäsin, — ummistin filmäni ja laukaasin. Rundin sawun haihduttua me näimme jäniksen istuvan juuri samalla paikalla ja kovasti huutaen: — „alles todt! alles todt“, me hyökkäsimme jäniksen luo. Mutta juuri kun minä olin tarttua siihen, se otatti tiehenensä surkeasti äännellen: „pär! pär! pär!“ Toinen takasääri riippui hermotonna. Mutta kiinni emme jänistä saaneet; kolautin waan ajaessa rikki perän „Sepän Kallen“ pysesystä.

Rapteeni oli uskollisen Jägerin jä kanssa asettanut halmeen toiseen päähän ja nyt saivat jäniksen surkeat huudot Jägerin liikkeelle. Se otti kiinni jäniksen, sieppasi suuhunsa ja ryykäsi metsään, pupuparan aina waan huutaessa: „pär, pär!“

Kornetti saapui paikalle ja pitkällisen hakemisen jälkeen tuli Jäger watsa täynnä ja kuono werisjä ihan filmiä myöten. Se heilutti häntäänsä ja hiipi isäntänsä luo, joka wallan tyytyväisenä fanoi: „Jägerpä kumminkin jäniksen otti.“

Wille, joka yhä jatkoi etsimistä, löysi viimein jäniksen jäännökset, yhden takakäpälän ja muutamia willatukkoja. Käpälän minä säilytin voitomerkitse ensimmäisestä jänöstäni.

Rapteeni wakuutti että jänis olisi kaikessa tapauksessa haudattawa, joka wanhan tawan mukaan tapahtuu siten, että jokainen metsästäjä ottaa ryyppyn. Ja siten tyrkytettiin Willelle ja minullekin ensimmäinen ryyppymme.

Dieneekö ollut ryyppyn wai kowan hermojen kiihotuksen seurauksia, mutta minua ylenannatti ilkeästi kotwan aikaa, jota kaikilla nuotoa koetin salata toisilta.

Loitolla kuuluivat Pan ja Diana taas haukkuwan jänistä. Me riensimme kaikki ajoa kohti, mutta ennenkuin jouduimme sinne, kuuluivat koirat päästävän „seifonta haukun“. Kornetti,

joka ehti paikalle ennen meitä, huusi että jänis oli mennyt kallionkoloon. Pian olimme perillä ja siinä koetettiin kaikin keinoin pakoittaa jänistä esille. Kun haroimme sitä seipäillä, se waan huusi „pär, pär“, mutta ei waan tullut pois. Vihdoin viimein saapui Kapteenikin.

„Vanha on sentään wiisain“, hän sanoi — „oikean metsämiehen täytyy varustautua kaikkia mahdollisuuksia vastaan kun metsällä suinkin voi sattua“. — Hän weti isosta metsälaukustaan julman suuren koukkarin, jonka päässä oli kaffi käyrää kynttä. Tämä wännettiin seipään nenään ja pistettiin halkeamaan. Säälimättä nyt kiskottiin winkuwa eläinraukka hyvästä piilostaan ja Jäger syöksyi anastamaan saalista, mutta tällä kertaa se kumminhin estettiin oikeisjaan, sillä Kornetti antoi sille aika potkuja.

Jänis yhä parkui, eikä kuollut ennenkuin Kornetti woinmainja takaa löi monta kertaa sen päätä kiiveen. Kun Kornetti halkaisi jäniksen, otti hän sen sisästä wiisi poikaa, jotka olivat jokainen limaisen koteron sisällä. Ne olivat hiukan karwasia ja elivät jo. Varmaan ne olisivat kohta syntyneet, ellei Kapteenin koukkaria olisi ollut. Diana, jolla oli nykyään ollut pentuja awasi taitawasti koteron ja nuoli puhtaaksi pienosen jäniksen pojan, jota me kauan tarkastelimme, mutta Pan ja Jäger nielasivat ne niinkuin syödään lihakokkareita kun on oikein nälkä.

Wille oli jokseenkin helläluontoinen. Hän kääntyi selin ja sanoi hiljaa: „Hyi! — tuo on ilkeätä.“ — Kapteeni jai tällä erää ottaa yksin hautajaisryppyn.

Kohta me taas lähdimme waeltamaan niemen nenään päin ja näimme monta kertaa metsoja ja teeriä, jotka olivat paenneet sinne metsästäjien ja koirien edestä. Waan arkoja kun olivat, eiwät ne päästäneet ketään lähelle, waan lensiwät

joutuin tafasin pesilleen. Nyt ei Willellä ja minulla ollut ampumaasetta; me menimme niemen nenään, istuimme kivelle ja tarkaistimme huolestuneina Kallen pysäyä. — Miten me saisimme sen korjatuksi?

Siinä istuimme ja hikoilimme päiväpaisteessa kun Säger päästi yhtäkkiä karkean ja vihaseen äänen ja samassa näimme me 15 à 20 lammasta, jotka, koiran ajamina, hurjasti paeten syöksyivät rantaa kohten. — Lampaatkin olivat paenneet niemekkeesen, peljäten melua, jota me koirinemme pidettiin metsässä.

Me hyppäsimme ylös häätääksemme koiraa, mutta silloin säikäytimme lampaat, jotka juoksivat suoraa päätä wainoojataan vastaan. Meidän filmäimme edessä repi tuo raiwo eläin monta lammasta, yhtä kaulasta, toiselta tafakintun. Järveen juoksi pari ja hukkuiwat.

Kornettin tultua me etsimme metsästä ja löysimmekin monta raadeltua lammasta, jotka vielä olivat hengissä.

Vihdoin hän älysi koiran ja ampui sitä, mutta wasta toiste ammuttua Säger kaatui ja kuoli saatuaan kolmannen laukausten.

Pan ja Diana houkuteltiin witjoihin. Kun Kapteeni vihdoin viimeinkin saapui arwollen paikalle, alkoi kowa tora metsämiesten välillä ja sitä jatkui kylään asti, jonne loput lammasmaulaumasta olivat ennättäneet ennen meitä.

Kornetti meni tafakukseen, että Kapteeni, wapaehtoisesti tai pakotettuna, saa maksaa lampaat ja Kapteenin kysymykseen, kuka hänen kelpo koiransa maksaa, wastaasi Kornetti, että ken tahansa saa ilman edeswastausta tappaa haaskio-eläimen.

Koko kotimatkan noitui tuo ystävämme niin, että häntä olisi luullut oikeaksi kornettiksi.

Kotiin tultua menimme Wille ja minä hiljaisina ja wallan

murhemielellä Sepän-Kallen puheille, näyttääksimme rikkonaista pöyryä perää ja jäniksen käpälätä.

Minä luulen, että „Paimen Willen“ rakkaus metsään ja sen ihmeisiin, jotka häntä niin viehättivät paimenajoilla, alkoi lauhua silloisilla metsämatkoilla, koskapaahan hän söksyn tultua waelji kaupunkiin ja meni sokerileipurin oppiin.

Jopa oli huono juttu! Onko tämä muka huwittawa olakseen?

Ei! — Tällä surkealla tunnustuksella tahdotaan wain huomauttaa, miten raakaa tuollainen tappamisenhimo on, ilman wäliä pitämättä metsästäjän edeswastauksesta ja welvollisuudesta metsänwiljaa kohtaan. Hänen welvollisuutensa on niin metsästää, ettei hän tylsytä ajattelemattomuudessa tuota eläimille suurta tuskaa ja kiusallista kuolemaa.

Metsästäys ei ole, miltään kannalta katsoen, kaikille sopiwaa urheilua. Millään muotoa se ei sowellu huwitukseksi wakautumattomille poikaisille, jotka eiwät omaa ampumataittoa eikä tietoa niistä ehboista, joiden nojalla ihmiselle on annettu waltaa eläinten ylitse.

Jos kaikilla olisi rajoittamaton oikeus mennä metsään tappamaan mitä waan eteen sattuu ja jos metsänomistajamme wastedeskin sallivat sellaista ilkiwaltaa, niin tulewat pian laajat alat metsäistä maataamme työpöyhijiksi riistästä. Sillä wii-meisten wuositymmenten ajalla on metsänwilja wähennyt samassa suhteessa kuin asukasluku on lisääntynyt. — Huomattawaa on että wakautuneet ammattimetsästäjämme owat pääasiallisesti ruvenneet pyytämään petoeläimiä.

Wäliäpitämättömän wainon kautta oli jo tämän wuositadan alussa pohjolan ylewin eläin, hirwi niin harwinainen,

että sitä melkein pidettiin satuajan eläimistöön kuuluvaksi. Täydellinen rauhoittaminen ja korkeat saksot lakipykälän rikkomisesta, näyttävät kuitenkin lupavan, että tuo arvokas eläin taas saa rauhassa lisääntyä. Ennestään maassa löytyvät hirvet ovat luultavasti liian vähälukuiset voidakseen ylläpitää sukua, mutta kaikkein onneksi näyttää vähitellen Venäjän puolelta muuttavan koko joukko hirviä maahan. — Emämaassamme Ruotsissa ammutaan joka vuosi aina 2,000 hirveen, ilman pelkoa suuron häviämisestä. Ruotsin maaoikeudet päättävät, itsekin omassa piirissään missä määrin hirvenajoa sallitaan. Metsästyshoidon toimesta johdetaan Ruotsissa hirvi yhä enemmän etelään ja metsävuohi pohjoseen päin.

Metsästyks, niinkuin kaikki muukin luonnontuotteiden nautinto-oikeus, velvoittaa meitä järkewään menettelytapaan, jotta me emme wastusta, vaan koetamme edistää luonnon tuoteliaisuutta.

Banhemmissa sivistysmaissa on ja vuosisatoja sitten huomattu, että on wälttämätöntä lain suojeluksen kautta estää riistaa häviämästä. — Yksityiset, pienempien tai isompien, maaalojen omistajat ovat, osaksi luonnollisesta edeswastauksen tunnosta, osaksi hywin ymmärrettävästä omanwoitonpyynnöstä, pitäneet huolta metsänkäynnistä omisssa metsissään, useinkin wallan erinomaisella menestyksellä. Gräs innokas urheilija ampui tänä vuonna Englannissa eräässä metsässä, joka oli ollut kauemmin aikaa suojeluksen alainen, yhtenä päivänä yksituhattakaksikymmentä (1,020) lintua, suurimmaiksi osaksi metfikanoja. Hänellä oli kolme asetta ja kaksi miestä, jotka latausivat. „Metsästyksiksi“ ei sellaista murhaamista juuri pitäisi nimittää, mutta se on kaunis todistus siitä kuinka paljon järjestetty metsästyshoito voi aikaansaada.

Meidänkin maamme lainlaatijat ovat muutamia vuosi-

kyymeniä takaperin ruvenneet anhariudella suojelemaan metsiemme karjaa hillitsemätöntä wainoa vastaan.

Metsästyksäännöt kieltävät lain uhalla tappamasta ihmisen ravinnoiksi kelpaavia eläimiä sitosajalla ja ennenkuin ne kykenewät elättämään itseään. Kunnat ovat asettaneet tapporahoja petoeläinten hävittämisestä, muutamat seurakunnat koko suuria.

Mutta tällaiset warokeinot eivät ole sopufoinnussa yleisen tawan kanssa. Useilla feuduilla maksetaan aina 100 markkaan tapetusta ilweksestä, mutta melkein joka kylässä, yksin köyhimmillä kesteilläkin, on koira, joka muun ruuan puutteessa ravitsee itseään metsän riistalla. Siljaa hiipien se seuraa jälkeä ja anastaa helposti saaliinsa tai luikahtaa pesässä hautowan linnun kimppuun, jolloin lintu, munat tai pojat joutuwat sen saaliiksi. Miten usein kuuleekaan kehuttawan sukkelaa koiraa kun se joskus, syötyään itsensä täyteen metsässä, kantaa kotiin ateriansa tähteet, linnun tai jäniksen puolakkeen. Sellainen koira woi, yhdesä kesyttömän kissan kanssa, lopettaa kaikki elämä sangen laweassa feudussa. — Miten kurjaa eläinräkkäystä on tuollainen hyödytön koiranpito! — Kartanon warti-joiksi owat nämä koirat aiwan kelwottomia, sillä ne owat usein metsäkoiran sukua, ja kuka tahansa woi hywin helposti luusia ne leipäpalafella. Sitäpaitfi ne owat ystävällisiä luonnoltaan, pysywät harwoin kotosalla ja kulkewat wäen muassa kaikilla ulkoaskareilla. — Onhan sekin julmaa eläinräkkäystä, kun ne joka talwi sawat nälkää nähdä, samalla tawalla kuin moni n. k. metsästäjä kiusaa nälässä ajokoiriansa ja antaa niiden kärsiä wilua witjottuina talwipakkafessa awonaiseen koiraoppiin. — On julmaa muutaman päiwän metsästäjäriemun tähden antaa koirien kiusaantua koko pitkän vuoden.

Varmaan mielewyyys ja wetoaminen ihmisen parempaan

puoleen vähitellen poistavat kaikki väkivallan työt metsän arkoja ajujampia vastaan, joihin metsästäjämme tekivät itsensä wikapäiksi. — Tuollainen wetoaminen warmaan johtaa siihen mikä on oikein jokaisen tosi metsästäjän, jota wiehättää salolle metsästyksen taito ja hyötö, — eikä murhanhimo.

Monesti olen tullut kokemaan, että jokaisessa jalossa ihmisessä elää lämmin myötätuntoisuus eläimiä kohtaan ja etenkin muistan erään tapahtuman etelä Pohjanmaalla monta vuotta sitten. — Kun minä, siellä matkustellesani, astuin erään kiewarin porstuaan, näin siellä nuorukaisparwen, jotka ilakoiden tunkeutuivat erään pojan ympärille. Hän näytteli pientä kirjawaa tikkaa, — mutta millä tawoin hän oli sen saanut kiinni, sitä minä en tullut tietäneeksi. Peukalolla ja etuformella puristaen lintua kaulasta, hän pyöritteli sitä ilmassa. Lintu raukka lepakoi kuoleman tuskisja. — „Anna linnun olla“! — huusi monta kertaa tuskastuneena pieni 10 à 12 wuotias waltokuffainen tyttö, jonka suuret siniset silmät heruivat täynnä kyyneleitä. — Hän sai monta puolelleen ja he huusivat yleisen melun takaa: — „Hyi! tapa edes tuo linturaukka.“ — „Ei, — elä tapa“! — huusi itkewä tyttö ja polki paljasta jalkaansa maahan.

Likuttawaa eläinrääkkäystä ja riistan tuhoa tuottaa tuo maasjamme niin yleisesti käytetty permien ja louffujen pito, jolloin eläimet useimmiten saawat kauan kitua ja nähdä nälkää sekä jäävät monesti kyllä metsään märkänemään tai joutuwat petojen ruuaksi. Pelkkä lainlaadinta ei woi häwittää tuota hirmuista tapaa. Tälläkin alalla täntyy työskennellä käsitteiden muutosta siitä mikä on oikein ja mikä wäärin. Edeswastaus tästä raakamaisesta tawasta on metsänomistajaimme niskoilla, jotka ovat wälinpitämättömiä ja leperöitä poikien ja kestien juhteen, eiwätkä lopeta tuota ilkimaltaa. Tämän luwattoman

pyyntitavan tuottama hyöty on niin vähäinen, kun se jaetaan niiden, monen tuhannen kesken, jotka sitä harjoittavat.

Jos vielä kerran monilukuiset metsämme, huolellisen hoidon kautta, viliseisivät kaikenlaatuista riistaa, niin on metsästyks tuottava vuosittain huomattavan tuloksen.

Mutta jos jatketaan niinkuin on aloitettu, ovat nuo kauhealla tavalla lisääntyvät varikset tulevaisuuden ainoa lintulaji.

Vaatikaamme siis yksimielisesti: „Pois loukut ja permet“. Ja — „Pois kaikki murhanhimoiset kuokkarit metsämiehen uralta“.

Pojat! Nyt minä keksin jotain! Tappakaamme joka kesä oikein kilvasa variksia ja variksen poikia sekä hävittäkäämme niiden pesät! Eikä suinkaan olekaan helppo asia ampua varista, sillä se on valpas lintu kun huomaa itseänsä ahdistettavan. —

Jokainen kun tappaa variksen, pelastaa henkiin monta motuista muuta lintua, sekä isoa että pientä . . .

Sellainen variksenpyynti on hyvä harjoitus ampumataidossa, etenkin niille, joista vastaisuudessa tulee metsästäjiä ja metsästyksen suosijoita.

G. W—ff.

Seite 13.

Verlag des Verlagsanstalt für
Verlagsanstalt für Verlagsanstalt für

1891

Sinta 15 p:iä.

Helsingissä,
Sanomalehden- ja Kirjapainon-Yhdistyksen Kirjapaino,
1889.

